

PURITY

OF

A NATION

טהרת

עם

ישראל

THE PURITY OF A NATION

THE LAWS OF FAMILY PURITY

RABBI GABRIEL COHEN

WEST COAST RABBINICAL COURT

It is with thanks to the Almighty that I bring this book to press. It is the fruit of a long study in research and compilation of the laws that make up one of the three pillars of our religion: *Shabbat*, *Kashrut* and Family Purity.

This booklet is part of a series that our Bet Din, the WCRC, has undertaken to publish in order to be instrumental in educating our communities in maintaining their family lives in holiness and purity.

This is a practical study guide for all Jewish women with emphasis on Sephardic customs.

For nearly two millennia the Sephardic Jews have lived, flourished and branched out into different cultures and traditions. We had our great sages and luminaries in each generation, who taught us the *Torah's* way of life, the love for Torah laws, customs, and melodies, elevating us to unparalleled spiritual heights.

When we were dispersed again on our "third Exile" to all corners of the earth, in each new land, whether we came from Europe, the Middle East or Africa, we regrouped and established new communities. This forced us to strengthen ourselves once more and revitalize our customs and our link to the older generations and former glory.

This Halachic work was written following Sephardic tradition to its fullest detail according to most Rabbinical authorities of our times, and namely to R' Yitzchak Abadi, Sh'lita. If you have any questions or comments, please send them to our Bet Din address.

On a personal level, I would like to express my gratitude and appreciation to all my Rabbis and teachers: to the Yeshiva of Beth Medrash Govoha, Lakewood, NJ, and especially to the Rosh Hayeshiva, Harav Hagaon Rabbi Shneur Kotler Z"TL, who has prepared me to devote my life to Torah.

Many thanks go as well to Harav Harashi, Rabbi Mordechai Eliyahu Sh'lita for promoting and coaching the development of our work, and to Rabbi Yitzchak Abadi, Sh'lita, one of the greatest Poskim in our generation, for his continued learning with me for almost three decades. I would like to thank my friends and colleagues whom I learn and work with daily. I also would like to thank my friend and his wife, Rabbi and Mrs. A.B for proofreading this work. May the Almighty bless them, their families and all their followers with long life, good health and happiness.

Preface

Of all of *Hashem's* creations, Man is the most awesome one. He was created with an intricate body and a soul. While the understandings of the mechanics of the soul are to a large extent beyond human knowledge, the body however has been the subject of centuries of intensive study, research and experiment.

The more we delve into the miracle of human life, the more we are filled with admiration and reverence for our Creator.

It is a marvel that the human body goes about its daily functions with the precision of the most sophisticated clock, maintaining at all times such vital signs as its temperature, blood pressure, and all its systems in optimum condition. The life functions of breathing, eating, digesting and reproducing are programmed to perfection, running on an infinite battery.

This book, dealing with the feminine cycle and its implications in the life of the Jewish couple, is an excerpt of laws that have been known to us ever since the revelation at *Sinai*. Already then our sages were able to predict and calculate this cycle with amazing precision, thanks to the knowledge they derived from our *Torah*.

Our commandments serve to maintain the identity of the Jewish people, keeping them apart from the gentiles.” I am G-d your Lord, who has set you apart from the nations. (Leviticus 20:24)

When following these *Halachot* we are acting in the most beneficial way for our bodies and our souls, in this world and in the next. However, in His bounty, *Hashem* is promising us reward for doing so: “G-d commanded us to follow all these rules... that He may grant us good...” (Deuteronomy 6:24)

Yet the commandments should be kept because *Hashem* gave them to us and not because logic demands it.

PURITY OF A NATION

This booklet, 'Purity of a Nation' has been in the making for many years. This work was tailored and based on questions asked throughout the years advising the many families that called upon us. The Halachot stated have been thoroughly checked and much Responsa to many practical questions were incorporated

□

As we begin the twenty first century, we are living during an era unprecedented in scientific advance. Unfortunately, other areas of our life have not fared so well. The family institution in particular is receiving heavy blows and it is slowly crumbling. With permissiveness being the norm, the senses of responsibility, commitment and dedication that once went once into a marriage are becoming a thing of the past. Much is heard about independent goals, sense of self, assertiveness, lack of communication and other modern day ailments that are causing havoc in the home.

"*Am Yisrael*" owns a "Book of Life", the *Torah*, where we can find guidelines for all aspects of our life. Generation after generation, the Jewish home has survived the attacks of the secular world, thanks to one powerful tool: Its adherence to the laws of family purity, as prescribed in our holy *Torah*. These laws have been handed down, from mother to daughter, from *Rebbi* to *Talmid*. They have been quietly and carefully studied and observed. Regardless of their lifestyle or outward appearance, scores of *Benot Yisrael* have been privately keeping these most important *Halachot*.

"*Ma Tovv Ohalecha, Yaakov, Mishkenotecha, Yisrael!*". How good are your tents *Yaakov*, your sanctuaries, *Israel!*".

The *Halachot* of Family Purity are very powerful and the rewards of keeping them are well worth the discipline imposed. *Hashem* in His Infinite Wisdom has provided us with the "Use and Care" book that should come together with every Jewish couple entering the awesome covenant of marriage.

With this Infinite Wisdom, the Jewish couple has known for centuries the most appropriate times for conception, the optimum times for a happy and healthy relationship, avoiding the days when the body is weak or the mind preoccupied. Observing these laws is the secret that keeps a Jewish marriage as special as the first day, forever.

This cycle is at the base of human reproduction and is a miracle of miracles that it occurs while a woman is in her youth, when she has the strength and patience to build a family. Facts that have been but recently discovered, have been common knowledge, for the Jewish Nation since the revelation at Sinai.

With time, many wives tales and superstitions have mingled with these laws. These deviations make their proper observance difficult. It is important to learn them accurately to keep from unnecessary stringencies.

However rewarding the observance of *Taharat Hamishpachah* Laws may be, we should keep in mind that this is not just a recommended mode of life but a Divine Commandment that brings heavy retribution when it is not kept. They are obligatory and we are accountable for them.

On the other hand, the blessings in our home, the harmony, respect and consideration, the monthly renewal of a relationship that emanate from a life of *Kedusha*, the quality in the *Neshamot* in our children, are some of the many priceless rewards in this world and the next that result from the adherence to this mode of life.

I pray that with *Hashem's* help this book will be instrumental in the observance and clarification of these *Halachot*. May *Hashem* instill in us the desire to observe them and the fortitude to keep them so that our nation preserve its title of *Mamlechet Kohanim Vegoy Kadosh*.

Taharat Hamishpacha is the purity of the family, the purity of a Nation.

רְשִׁימַת הַלְכוֹת וְסִימְנֵי הַלְכוֹת נְדָה.

אִשָּׁה שְׂרוּאָה טַפַּת דָּם צָרִיכָה לִישֵׁב ז' נְקִיִּים.
שְׁצָרִיךְ לְפָרֵשׁ מֵהָאִשָּׁה עוֹנָה קִדְּם לְנוֹסְתָה.
דִּינֵי בְּדִיקוֹת אִשָּׁה בֵּין לְפָנֵי תַשְׁמִישׁ בֵּין לְאַחַר תַשְׁמִישׁ.
דִּינֵי אִשָּׁה הָרוּאָה דָּם מִחֻמַּת תַשְׁמִישׁ.
דִּינֵי מְרָאוֹת הַדָּם.
דִּינֵי אִשָּׁה שֵׁשׁ לָהּ וְסֵת קְבוּעַ וְשָׂאִין לָהּ וְסֵת קְבוּעַ.
דִּינֵי כְּתָמִים וּבְדִיקוֹת הָאִשָּׁה.
דִּין אִשָּׁה שֶׁמְצָאָה דָּם בְּהַשְׁתָּנָה.
דִּינֵי כָּלָה הַנִּכְנָסֶת לְחַפָּה.
דִּין דָּם בְּתוֹלִים.
דִּינֵי יוֹלְדֵת וּמַפְלָת.
דְּבָרִים הָאֲסוּרִים בְּזִמְנֵי נְדוּתָהּ.
דִּינֵי לְבִישׁוֹת הַלְבוּן וּבְדִיקוֹתָהּ.
דִּין שְׁלֵא תִטְבֵּל הָאִשָּׁה בַיּוֹם.
דִּינֵי טְבִילָה וְחֻצִיצָתָהּ.
שְׁצָרִיכָה הָאִשָּׁה לְבַדֵּק בֵּית הַסְתָּרִים וְדִינֵי חֲפִיפָה בְּשֶׁבֶת וּבְחוּל.
אִימְתִי תַעֲשֶׂה בְרֶכֶת הַטְּבִילָה.
הַלְכוֹת מְקוֹנְאוֹת.
דִּינֵי הַמְקוֹנָה וּמִימֵיו.
דְּבָרִים הַחוּצָצִים בְּטְבִילָה.

יִתְבָּרַךְ הַבּוֹרָא וְיִשְׁתַּבַּח הַיּוֹצֵר שֶׁהִתְקִין הָאִשָּׁה בְּבִנְיָן עַדִי עַד וְשֵׁם בְּטַבְעָהּ סֹדֵר
הַכְּשָׁרָתָהּ וְהַכְּנָתָהּ לְלֵדֵת בָּנִים וּבָנוֹת . וְכֵן אָמְרוּ חַכְמֵי כָּל אִשָּׁה שֶׁדָּמְיָה מְרוֹבֵין בְּנִיָּה
מְרוֹבֵין. וְכֵשֶׁם שֶׁהַשְּׂאוֹר יָפָה לְעֵסָה כֵּן דָּמִים יָפִים לְאִשָּׁה. וְכָל אִשָּׁה שֶׁיּוֹלְדֵת לְפָנֵי גֵיל
כִּי מִמְשִׁיכָה לְהוֹלִיד אַחֲרֵי מִי.

מְטַבְעָהּ שֶׁל אִשָּׁה שֶׁהַחַל מְגִיל שְׁתֵּים עָשָׂרָה לְעֶרְךָ וְעַד גֵּיל קְרוֹב לְחֻמְשֵׁים הִיא רוּאָה
כְּמָה יָמִים דָּם הַיּוֹצֵא מִרְחֻמָּה וְלַחוּץ .

כִּבְר יַדְעַת תַּכְלִית יִצִּירַת הָאִשָּׁה שֶׁנִּבְרָאת לְצוּרֵךְ קִיוֹם הַמִּין וְכִמוּ דַכְתִּיב לֹא טוֹב
הַיּוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ וְגוֹי שֶׁלַתְכִלִּית זֶה נִבְרָאת בְּרָאָה הַשֵּׁי בְּאוֹפֵן שֶׁתִּהְיֶה רְאוּיָה לְהַיּוֹת
הַיּוֹלֵד נוֹצֵר בְּגוֹפָה וְרֵאֵתִי חֲכַמְתּוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁחוֹמֵר הָאָדָם טַבְעוֹ לְהַיּוֹת נוֹצֵר מִן הַדָּם לִכְךָ
בְּרָא יִתְבָּרַךְ בְּגוֹף הָאִשָּׁה מִקּוֹם אֲשֶׁר מִשֶׁם נוֹבַע אוֹתוֹ הַדָּם בְּלִי שׁוֹם מִכָּה רֵק מִקּוֹם
יֵשׁ בָּהּ שֶׁהוּא נוֹבַע דָּם כַּמְעִיין וְהוּא הַנִּקְרָא מְקוֹר אֲשֶׁר שֶׁם יִתְקַבֵּץ הַדָּם וְנוֹלֵד מֵעַט
מֵעַט כַּמוֹ הַמִּים בַּמְעִיין וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה כָּל אִשָּׁה שֶׁדָּמְיָה מְרוֹבֵין
בְּנֵיב מְרוֹבֵין וְכִמוֹ הַפְּרִי הַגָּדֵל בְּאֵילָן וְכִמוֹ שְׁבֵאֵילָן הַעוֹשֶׂה פִירוֹת יֵשֵׁן בּוֹ בְּטַבְעוֹ
הַרְבֵּה לִיחִיוֹת מוֹתֵרִי שֶׁמָּהֵם גְּדִלִים הַעֲלִים הַקְּנוֹקְנוֹת וְהַפְּרָחִים וְהַקְּפִלִים וְאַחַר כֵּן
יִפְלוּ מִמֶּנּוּ וְאַחַר כֵּן יִפְלוּ מִמֶּנּוּ וְאַחַר כֵּן יוֹצֵא הַפְּרִי כֵן יֵשׁ בְּאִשָּׁה מִיִּתְרֵים דָּמִים
הַרְבֵּה שֶׁאֵין רְאוּיָה לְהַיּוֹת וְלֵד נוֹצֵר מִמֶּנּוּ וְסֵתָם אִשָּׁה יֵשׁ לָהּ זִמְנֵי קְבוּעַ עַד שֶׁיִּתְבַּשֵּׁל
אוֹתוֹ הַדָּם בְּתוֹכּוֹ כַּמוֹ שֵׁשׁ לְאֵילָן זִמְנֵי כִשִׁיתְבַּשֵּׁל הַפְּרָח בְּעַנְפּוֹ וְאַחַר כֵּן נוֹפֵל מִמֶּנּוּ
וְכִמוֹ שֶׁהַפִּירוֹת בְּאֵילָנוֹת נוֹפֵל מִמֶּנּוּ כִשִׁיתְבַּשֵּׁל כֵּן הוּא טַבְעַת הַדָּם הַזֶּה נוֹפֵל מִמְקוֹר
הָאִשָּׁה כִשֶׁהִגִּיעַ זִמְנֵי לְהַתְבַּשֵּׁל וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ זֶהוּ שֶׁקְרָאוּ לוֹ חַכְמֵי זִ"ל וְסֵת שְׁפִירוֹשׁ
זִמְנֵי וְעִידָן וְכִמוֹ שְׁבֵאֵילָן לְפַעֲמִים יִתְמַעֲטוּ לִיחֻתֵינוּ וְלֹא יִתְבַּשְׁלוּ בּוֹ פְּרָחֵינוּ וְיִתְאַחֲרוּ
זִמְנֵי רַב ד' שִׁיפְלוּ אוֹ יִמְהָרוּ לִפְּוֹל כֵּן הוּא וְסֵת הָאִשָּׁה לְפַעֲמִים עוֹקֶרֶת וְסֵתָהּ וְתַמְהָרָה
אוֹ תֵאֲחֵר מִלְרֵאוֹת שֶׁלֹּא בְּשַׁעֲת וְסֵת וְכִמוֹ שְׁבֵאֵילָן אֵין זִמְנֵי נְפִילַת פְּרִיחֵתָם שׁוֹה כֵּן
הַנְּשִׁים אֵין וְסֵתָם שׁוֹה אֲלֵא שֶׁסֵתָם נִשִׁים דֶּרֶךְ אוֹתוֹ הַדָּם לְהַתְבַּשֵּׁל בְּתוֹכָם בְּשִׁלְשִׁים
יּוֹם לְפִיכָךְ אִזְ"ל כָּל אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וְסֵת קְבוּעַ חוֹשֶׁשֶׁת יּוֹם שְׁלִשִׁים לְרֵאִיִּתָם מִפְּנֵי
שֶׁהִיא עוֹנָה בִּינוֹנִית לְסֵתָם נִשִׁים וְאֵם יֵשׁ לָהּ וְסֵת קְבוּעַ לְזִמְנֵי יְדוּעַ מְכִי לְכִי אוֹ מְכִיָּה
לְכִיָּה אוֹ לְזִמְנֵים אַחֲרֵים חוֹשֶׁשֶׁת לְזִמְנֵי הַיְדוּעַ לָהּ שְׁאֲסוּרִים לְשִׁמְשׁ כָּל עוֹנַת אוֹתוֹ

הוסת ולאחר הוסת עד שתבדוק ותמצא טהורה כדפירש רש"י לעיל סימן קפ"ד.
(לבוש הלכות נדה ס"י קפ"ט סעי' א').
עצה טובה וחשובה מאד שיבחרו רב שייענה לשאלותיהם בין ברוחניות בין בגשמיות
ולא יהיה ביניהם וכוזים כלל. חובה על כל זוג שיהיה להם הדרך לפגי החתונה
לדעת איך לחיות ולכבד אי עם השני.

פָּרָק א'

אִשָּׁה שְׂרוּאָה טַפַּת דָּם צְרִיכָה לְשֹׁמֵר ז' נְקִיִּים.

א. מתי האשה נעשית נדה איזו אשה ואיזה דם
כל אשה בין ילדה בין זקנה בין פנויה בין נשואה בין מעברת בין מניקה שיצא דם
ממקורה טמאה נדה, בין ראתה רגיל אפלו באונס כגון שקפצה או הרימה דברים
כבדים יותר מרגיל, בין בדרך אחרת טמאה. בין אם תרגיש ביציאתו כגון שהרגישה
שנודעזע גופה או פתיחת מקורה בין אם לא תרגיש ביציאתו טמאה אף על פי שלא
יצא לחוץ, ואפלו לא ראתה אלא טפת דם כל שהוא כחרדל, בין בשעת וסתה בין
שלא בשעת וסתה יושבת עליו שבעה נקיים. (שו"ע יו"ד ס"י קפ"ג)

ב. חמר אסור נדה
כל הבא על הנדה חזב כרת ואין חלוק בין פנויה לנשואה, בין גדולה בין קטנה לענין
אסור נדה, ואסורה אפי' בחבוק ונשוק (ש"ך קנ"ז ס"ק י', ובט"ז ס"י קצ"ה ס"ק כ'
לדעת הרמב"ם) וי"א שחזב מלקות. ואף על הגויה, גזרו בית דינו של חשמונאי
שיעבר עליה משום נדה.

ג. מיני דמים
כל דם היוצא מן האשה, בין לח בין יבש, טמא. ואפלו יצא דבר גוש קטן ביותר אם
יש בו מראות הטמאות טמאה. (קפ"ח סעיף ה')

וכן אם יצא דם בעת בדיקת הרופא טמאה. ולכן כדאי לקבץ בדיקות הרופא רק
בזמן ראיתה שאז בין כה טמאה.

ד. דם בדיקה וכתם
ואפלו לא הרגישה בדם שיוצא ורק מצאה טפה קטנה בבגד שבדקה עצמה בו
טמאה. (ס"י קפ"ד סעיף ב') וכן כל כתם דם שנמצא בגופה או בבגדיה במקום
שאפשר לדם שיבוא מן המקור הרי היא טמאה נדה ואסורה לבעלה כאלו ראתה
נדאי. (ס"י קפ"ד סעיף א' ועוד שם)

ה. ההבדל שבין ראית דם לכתם
יש הבדל בין ראיה לכתם שהראיה היא אפלו לא ראתה אלא טפת דם כל שהוא אבל
הכתם מטמא רק אם הוא בו גדל כגריס ועוד בערך 20 מילימטר כגדל מטבע פני או
ניקל באמריקה. (ס"י קפ"ד סעיף ה')

יכול להיות שתהיה טהורה אם יש לה מכה באותו מקום, לכן תשאל רב אם היא
מרגישה שיש לה פצעים או מכה באותו מקום.

ו. דיני כתמים
כתמים אלה יש בהם הרבה חלוקי דינים ולפעמים יכולה להיות טהורה ולכן צריכה
לעשות שאלת חכם. כי כמו בכל דיני התורה כמו שאסור להקל כד אסור להחמיר

סָתֵם בְּלִי סִבָּה מְכַרְחַת. וְעַד שֶׁתִּשְׁאַל לְחֹכֵם כְּדָאֵי לֹא לַעֲשׂוֹת שׁוּם בְּדִיקוֹת כְּדִי שְׁלֹא תוֹסִיף שְׁאֵלוֹת עַל סִפְקוֹתֶיהָ. אֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁיְכוּלִים לְהַתִּיר בְּכַתֵּם: אִם מְצָאָה אֹתוֹ עַל בְּגַד צְבוּעַ אוֹ מְנַמֵּר גִּוְנִים, אִם יֵשׁ לָהּ בְּמָה לְתֵלוֹת הַכֶּתֶם כְּגוֹן אִם יֵשׁ פְּצַע בְּגוּפָהּ, אוֹ נִתְעַסְקָה בְּצַבָּעִים אֲדָמִים אוֹ בְּדָמִים, אוֹ שֶׁמְצָאָה טַפִּין טַפִּין בְּכָל מִינֵי צוּרוֹת בֵּין עַל בְּגָדָהּ בֵּין עַל בְּשָׂרָהּ וְכַדוּמָה. בְּאִיזָה בְּגַד וּבְאִיזָה מְקוּם בְּבִגְד. (סִימֵן קפ"ד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת עֵי"ש).

ז. צִבָּע הַדָּמִים

כָּל מְרָאָה הַנוֹטָה לְאֲדָמִימוֹת אוֹ לְשַׁחַר, בֵּין אִם הִיא כְּהַה הַרְבֵּה, אוֹ עֵמֶק, טְמֵאִים. וּמְרָאָה חוּם וּמְרָאָה זָהָב הַנוֹטָה לְאֲדָמִימוֹת אוֹ לְשַׁחַר צָרִיךְ הַבְּחִינָת חֹכֵם. אֲבָל מְרָאָה לָבוֹן וְכוּן מְרָאָה יָרֵק, אֲפִלּוֹ כְּמְרָאָה הַשְּׁעוֹנָה אוֹ הַזָּהָב, וְכִיִּישׁ הַיָּרֵק כְּכַרְתֵּי אוֹ כְּעֶשְׂבִים, וְאֲפִלּוֹ יֵשׁ בּוֹ סְמִיכוֹת דָּם וְהוּא עַב הַרְבֵּה. וְאֲפִלּוֹ הַרְגִישָׁה שֶׁנִּפְתַּח מְקוּרָהּ, וּבְדָקָה מִיַּד וּמְצָאָה מְרָאוֹת הַלָּלוּ, טְהוֹרָה. וְאִם לֹא מְצָאָה כְּלוּם אַחֲרֵי הַרְגִישָׁתָהּ יֵשׁ מִטְמֵאִים. וְאִם הָאִשָּׁה לֹא יְכוּלָה לְהַבְחִין בְּמְרָאוֹת בֵּין בְּכַתֵּם בֵּין בְּבִדְיָה אֲסוּר לְדוֹן בְּעֶצְמָהּ בֵּין לְהַקְל בֵּין לְהַחמִיר וְתִרְאָה לְרַב שְׂבָקֵי בְּמְרָאוֹת וּבְהַלְכוֹת נְדָה. וְאֵלּוּ שֶׁנִּהְגּוּ שְׁלֹא לְשְׂאוֹל לְרַב מְשׁוּם בּוֹשֵׁה עֲבָרָה הוּא בְּיָדָם. (סִי קפ"ח ס"א)

ח. טְמֵאֵת הַנְּדָה

אַחֲרֵי שֶׁנִּטְמָאָה הִיא אֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ עַד שֶׁתִּפְסֹק בְּטַהֲרָהּ וְתִסְפָּר ז' נְקִיִּים וְתִטְבַּל בְּמִקְוָה כְּשֶׂרָה. וְאִם לֹא סִפְרָה וְטִבְּלָהּ בְּמִקְוָה אֲפִי חֲפָתָה יָמִים רַבִּים וְרַחֲצָהּ בְּאֲמַבְטִיּוֹת וְאֲפִלּוֹ עָלּוּ עָלֶיהָ כָּל מִימוֹת שְׁבַע עוֹלָם אֵינָה חוֹזְרֶת לְטַהֲרָתָהּ לְהִיּוֹת מִתְרַת לְבַעֲלָהּ. וְלָכוֹן אֲפִי הַנְּשִׁים הַזֵּקֵנוֹת שֶׁחֲזָרוּ בְּתִשׁוּבָהּ וּכְבֵר פָּסְקוּ מְלָרְאוֹת, דִּינָן כְּכָל הַנִּי"ל לְהַפְסִיק בְּטַהֲרָהּ וְלִסְפָּר ז' נְקִיִּים וְאַחֲרֵי זֶה לְטַבַּל בְּמִקְוָה כְּשֶׂרָה. וְאִם לֹא יַעֲשׂוּ כֵן יִשְׁאַרוּ עַדִּין בְּטְמֵאָתָן וְאֲסוּרוֹת בְּאֲסוּר נְדָה בֵּין לְעַנְּנוֹ תִּשְׁמִישׁ בֵּין לְכָל קְרִבָּה שֶׁל חֲבֵה וְאֲפִלּוֹ בְּהַרְחֻקוֹת הָאֲסוּרִים בִּימֵי נְדָתָהּ הַמְּפֹרָשׁוֹת בְּפֶרֶק הַבָּא. (סִי קצ"ה ס"א כ"א ס"א)

ט. אִמְרָה לְבַעֲלָהּ: טְמֵאָה אֲנִי, וְאַחַר כֵּךְ אִמְרָה: טְהוֹרָה אֲנִי, אֵינָה נֹאמֶנֶת. אֲפִילוֹ נֹרְאָה שְׁעֵשֶׁת מְשׁוּם קִטְטָה שֶׁהִיא לוֹ עֵמָה וְצָרִיכִים לְשְׂאוֹל לְחֹכֵם

פֶּרֶק ב'

מָה הֵם הַדְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בִּימֵי נְדָתָהּ וְלִבְנוֹתָהּ

א. פְּרִיֶשֶׁה

חֲזִיב אֲדָם לְפָרֵשׁ מֵאֲשֶׁתוֹ בִּימֵי טְמֵאָתָהּ וְלִבְנוֹתָהּ, בֵּין אִם נִטְמָאָה בְּרָאִיָּה גְמוּרָה בֵּין בְּכַתֵּם עַד שֶׁתִּסְפָּר וְתִטְבַּל. וְאֲפִלּוֹ שֶׁהִתָּה זְמַן אֲרֵךְ אַחֲרֵי ז' נְקִיִּים וְלֹא טִבְּלָהּ מְשׁוּם אֵיזָה סִבָּה, תִּמְיֵד הִיא בְּנִדְתָהּ עַד שֶׁתִּטְבַּל. וְצָרִיכִים שְׁנִיָּהּ לְהַתְרַחֵק מִכָּל דְּבָר שֶׁמִּבְּיָא אֹתָם לְקְרוֹב וְחֲבֵה וְלֹא יִשְׁחֹק וְלֹא יִקַּל רֹאשׁ עִמָּה שְׂמָא יְבוֹאוּ לְיַדֵּי עֲבָרָה (סִי קצ"ה ס"א); אֲבָל מִתֵּר לְהַתְיַחַד עִם אֲשֶׁתוֹ נְדָה. (עֵי"ן ט"ז קצ"ב)

ב. אֲסוּר נְגִיעָה

לֹא יִגַּע בָּהּ אֲפִלּוֹ בְּאֲצָבַע קִטְנָהּ, וְלֹא יוֹשִׁיט מִיָּדוֹ לְיָדָהּ שׁוּם דְּבָר וְלֹא יִקְבְּלֶנּוּ מִיָּדָהּ, וְאֲפִלּוֹ דְּבָר אֲרֵךְ, שְׂמָא יִגַּע בְּבִשְׂרָהּ. וְכוּן עַל יְדֵי זְרִיקָה יִשְׁיָרָה מִיָּדוֹ לְיָדָהּ אוֹ לְהַפְּדָה, אֲסוּר. אֲלֵא מִנִּיחַ הַחֶפֶץ עַל הַשֶּׁלֶחַן אוֹ פֶּסֶא וְהִיא נוֹטֶלְתּוֹ. (שֵׁם ס"ב)

ג. רחוק המטות

לא יישן עמה במטה אחת, (אפלו במטה רחבה וגדולה ואפלו כל אחד בבגדו ומצעו ואין נוגעין זה בזה.) ואפלו אם שוכבים בשתי מטות והמטות נוגעות זו בזו, אסור (שו"ע קצהשם ס"ו).

לא ישב במטה המיוחדת לה, אפלו שלא בפניה. וכ"ש שאסור לשכב על מטתה (שם שו"ע ס"ה וט"ז שם סק"י דלא כב"ח וש"ך שם).

והוא הדין שאסור לישוב על פרים המיוחדים לה ומתר לגעת בהם (חכ"א)

והיא מתרת לישוב על מטתו אפלו בפניו ואסורה לישן על מטתו לפניו. (ט"ז ס"ק ו')

ד. טיול ונסיעה

ואסור לישוב על ספסל ארץ שמתנדדת ואינה מחברת לכתל, כשאשתו נדה יושבת עליו, אע"פ שאין נוגעים זה בזה. ויש מתירים כשאדם אחר מפסיק ויושב ביניהן. ואם הספסל כבד הרבה שאינו מתנדנד מותרים לישוב עליו אפלו אם אין אדם מפסיק ביניהם כשאין נוגעים זה בזה. וכן לא ילך עם אשתו לבדם בעגלה אחת או בספינה אחת קטנה כשהולכים. ריק דרך טיול כגון לגנות ופרדסים וכיוצא בזה; אבל אם הולכים מעיר לעיר לצורך פרנסתם וכדומה, מתר אף על פי שהוא ואשתו הם לבדם (רמ"א ס"ה)

והמכוניות והאוטובוסים שלנו, הספסלים קבועים לגוף המכונה וכשמתנדדים אי אפשר להבחין אם הנדנוד הוא מחמת האשה ולכן מתר להם לנסע ביחד ובלבד שישבו בדרך שלא יגעו זה בזה. ( ) וטיול ברגל אין בו אסור. ( )

ה. בגדים מיוחדים

אשה נדה ראויה לה שתיוחד לה בגדים לימי נדותה, כדי שיהיו שניהם זוכרים תמיד שהיא נדה. אבל מותרת להתקשט כדי שלא תתגנה על בעלה. (שם סעי' ח') ומתר להסתכל במקומות הגלויים שבה אע"פ שנהנה בראייתה אבל אסור להסתכל אפלו בעקבה אם בכך יבא לראות המקומות שפרגיל מכסים בה. (שם בסעי' ז' ועין שבט הלוי)

ו. אכילה ביחד

לא יאכל עמה מקערה אחת (שם סעי' ג') וגם לא יאכל עמה על השלחן שפרגיל אוכל עמה בו בימי טהרתה אפלו אם עכשו כל אי אוכל בקערה נפרדת. אלא אם כן יש הכר ושום שנוי, שיהיה שום דבר מפסיק בין קערה שלו לקערה שלה, כגון לחם שאין אוכלים ממנו או קנקן שאין שותין ממנו, או שיאכל כל אחד במפה שלו. ואם אוכלין בקערה אחת כשהיא טהורה סגי אם אוכלת בקערה בפני עצמה, וא"צ הכר אחר. וכן יש להתיר בלי הכר אחר (שם ס"ג) אם לא ישבו במקום הרגיל כבימי טהרתה. (שם בס"ט) ואם יש עוד אנשים אחרים מסובין שם גם כן מתר. (עין ברפי יוסף וש"א) בענין אסור אכילה עמו בקערה הבי"ח מביא שיש חכם הקהלות על מי שמקל בימי לבונה.

ז. כוס המיוחד לה

יזהר הבעל שלא ישתה משיורי כוס ששתתה היא ממנו וכן אסור לו לאכל משיורי מאכל שלה. ואם הפסיק אדם אחר ביניהם, או שהורק מכוס זה אל כוס אחר אפלו החזר לכוס ראשון מתר; ואם שתתה מכוס והלכה לה לשוק, י"א שמתר לו לשתות המתר, דמאחר שכבר הלכה אין כאן חבה. ואם שתתה והוא אינו יודע אם היא שתתה או אחר מבני הבית ורוצה לשתות מכוס שלה, אינה צריכה להגיד לו שלא ישתה. אבל היא מתרת לשתות מכוס ששתה הוא. (שו"ע ורמ"א ס"ד, ורמ"א ס"ג וט"ז ס"ק ד')

ח. הכנת האכל ומזיגת הכוס לבעלה

כל מלאכות שהאשה עושה לצורך אכילה לבעלה, וכל תקון מאכל נדה עושה לו, חוץ ממזיגת הכוס של שתיה חשובה, כגון יין או משקאות חריפים שאסורה להכין ולמזג הכוס בפניו, (והחכמת אדם אוסר אפלו שאר משקין חוץ ממים). וגם לא תניחנו לפניו על השלחן אלא תעשה שום דבר, כגון שתניחנו כחוק או תניחנו על השלחן ביד שמאל או תניחנו על הכר או על הכסא, אפלו ביד ימינה. ושלא לפניו מתר להניחו גם במקומו המיוחד לו.

ט. מזיגת הכוס לה

כשם שאסורה למזג לו כד הוא אסור למזג לה; ולא עוד, אלא אפלו לשלח לה כוס של יין אסור, לא שנא כוס של ברכה לא שנא כוס אחר, אם הוא שולח במיוחד לה; אבל אם אחרים שותים הם ג"כ מאותו הכוס ושתית אינה אבתרייהו, לית לן בה.

י. הצעת המטה

אם לפני שהולכים לישון פותחים ומכניסים המטה לישון אסורה האשה להציע מטתו בפניו; ודוקא פריסת סדינים יפים והמכסה שהוא דרך חבה, אבל הצעת הכרים והכסאות שהוא טרח ואינה דרך חבה, שרי. ושלא בפניו, הכל מתר אפלו הוא ידע שהיא מצעת אותם. (שם בסעי' י"א).

יא. רחיצה

אסורה לצק לו ולשפך ישר על פניו ידיו ורגליו מים לרחץ, אפלו אינה נוגעת בו ואפלו הם מים צוננים. אבל להכין לו מים ולהניחו לפניו או להכין אמבטיה מתר. (שם סעי' י"ב וט"ז ס"ק ח', (ועין ש"ך ס"ק ט"ז שמחמיר בזה בשם ר"י בדרךשת הנשים)

יב. חולה

אם אחד מהם חולה ואין להם מי שישמש אותם וגם אין ביכלתם לשכור אחרים לטפל בהם, מותר להם לטפל בעצמם רק שיזהרו בנגיעה ממש והיא תזהר מרחיצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה בפניו. אבל ראוי שישאלו רב לדעת המעשה אשר יעשו. (שו"ע ורמ"א שם סעי' ט"ו וט"ז)

יג. תפלה בית הכנסת, לניה לבית הקברות.

עיי בשלחן ערוך אורח חיים סימן פח: כל הטמאים קורין בתורה וקורין ק"ש ומתפללין, וכן אשה נדה בימי לבונה מתרת ליכנס לבית הכנסת או להתפלל. ואפלו

במקום שנהגו להחמיר, בימים נוראים וכה"ג, שרבים מתאספים לילך לבית הכנסת, מותרין לילך לבהכ"נ כשאר נשים, כי הוא להן עצבון גדול שהכל מתאספים והן יעמדו בחוץ. מכל מקום בזמן ששופעת דם ממש אסור לה להזכיר שם השם וגם לא להסתכל בספר תורה. אבל אסורה להכניס לבית הקברות בכלל עד שתטבל.

פרק ג

דיני לבישת הלבנים וסדר הבדיקות

א. הפסקת הראיה

האשה שראתה דם כמה ימים או מצאה פתם צריכה לבדוק עצמה ביום שהפסיקה לראות עד שתדע שהיא נדאי הפסיקה מלראות שהרי היתה בחזקת טמאה עד עכשו ולעולם אינה סופרת ז' נקיים עד שתבדוק אם פסקה. זמן בדיקה זו תעשה כחצי שעה סמוך לבין השמשות (שהוא בערך זמן הדלקת גרות של אותו שבוע). ובדיעבד, אפילו בדקה עצמה במשך היום, מספיק בכך מאחר שפסקה. (קצ"ו ס"א) אבל ראתה רק יום א' אינו מהני בדיקת שחרית רק צריך דוקא סמוך לבין השמשות. (רמ"א שם ס"ב)

ב. בדיקת הפסק טהרה

בדיקת הפסק טהרה זו, תעשה הכי מקדם ארבעה ימים אחרי שהתחילה ראיתה, (אם לא נמשכה ראיתה יותר ימים) ויום החמישי עולה למנין שבועה. וזה מנהג של כמה ספרדים. ויש שכתבו והוא מנהג האשכנזים שיש להמתין ליום חמישי לפסק בטהרה, דהיינו שלא תתחיל למנות שבועה נקיים עד יום הששי והוא יהיה יום ראשון לספירתה, ויש נשים שנהגו להחמיר עוד להמתין עד שבועה ימים. וכל אחת תעשה לפי מנהגה. והמחמיר יחמיר והמקל נשכר להקדים עצמו למצנה. (שו"ע ורמ"א שם סעי' י"א).

ג. גמתי מתחילה ז' נקיים

ארבעה או חמשה או יותר ימים אלו שלפני השבועה ימים נקיים שהיא צריכה לחכות לפני שתפסק בטהרה הם רק אם ראתה כשהיתה טהורה. אבל אם היתה טמאה כבר מראיה קודמת או שהיתה כבר בימי שבועה נקיים ושוב ראתה דם אינה צריכה לחכות עוד ד' ימים הנ"ל ומיד שיפסק הדם יכולה לפסק בטהרה ותתחיל ז' נקיים. אבל בזה לא יועיל בדיקת שחרית לבד אלא היא חייבת במודך דחוק ושיהא שם כל בין השמשות.

ד. סדר הטהרה לפני הז' נקיים

וכך הוא סדר טהרה ביום שפוסקת ראיתה תרחץ היטב אותו מקום וכל סביבו. ותכין לעצמה חתיכת בד בגדל של ג' על ג' אינטש או 8 על 8 סנטימטרים עשוי מפשתן לבן ישר, או בצמר גפן, או בצמר לבן נקי ורך. ותכניסנו באותו מקום בעמק ממש ולחרים ולסדקים, ולא שתכניסו מעט לקנח עצמה. ותוציא הבד ותראה אם יש בו שום מראה אדמומית. ואם יקשה בעיניה מאוד להכניסו כל כך בעמק, לפחות בדיקה של יום הפסק טהרה ובדיקה של יום ראשון מהשבועה תהינה כן. וכמוכן אם מספקת בצבע המראות אם טהור או טמא תראה לרב מורה הוראה ובקי. גם פלות

שְׁמִינֵי עֲצָמִים לְחַפָּה יִבְדְּקוּ כֵּן. בְּבִדְיוֹת אֵלּוּ כָּדַי לְהַתְיַעַץ עִם אִשָּׁה חֲכָמָה שְׂיֻדְעַת אוֹפֵן וְאֵיךְ לַעֲשׂוֹת בְּדִיקוֹת אֵלּוּ. (שָׁם ס"ו)

ה. בְּדִיקָה אַחֲרוֹנָה לִפְנֵי ז' נְקִיִּים - הַמוֹד דְּחוּק

לְעוֹלָם יִלְמַד אָדָם (לְהַחֲמִיר לְכַתְחֵלָה) בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁתְּהֵא בּוֹדְקֵת בְּיוֹם הַפֶּסֶק טְהוֹרֶתָה בְּמוֹד דְּחוּק וְשִׁיחָה שָׁם כָּל בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, שְׂזוֹ בְּדִיקָה מוֹצִיָּא מִיַּד כָּל סָפֵק. לְכֵן אַחַר בְּדִיקַת הַפֶּסֶק טְהוֹרָה רְאוּי לְכַתְחֵלָה שְׂתִישִׁים בְּד יוֹתֵר עֲבָה אוֹ טַמְפוֹן כְּרוֹךְ בְּבֵד לְכֵן וְתִנְיַחְהוּ בְּפָנִים מְשַׁקִּיעַת הַחֲמָה חֲצִי שְׁעָה. וְזֶה נִקְרָא מוֹד דְּחוּק. וְכֵן אִם כּוֹאֵב לָה אוֹ מְזִיק לָה הַרְבֵּה לְהַשְׁאִירוֹ שָׁם אֶפְלוֹ לְזִמּוֹן קֶצֶר לֹא צְרִיכָה לְנַהֵג בַּחוּמְרָא ז'.
ו. הִכָּנָה בְּשֶׁבֶת, יו"כ וְיו"ט

הַכֵּנֶת הַפֶּסֶק טְהוֹרָה ז' תַּעֲשֶׂה אֶפְלוֹ אִם חָל בְּשֶׁבֶת וְיוֹם כְּפוֹר וְיו"ט אֲבָל תִּרְחַץ בְּמֵי צוֹנָנִים אוֹ בְּמֵי שְׁהוּחְמוּ מֵאֲתָמוֹל בְּיוֹם חוֹל. וְתִרְחַץ בְּיַד נְלָא בְּבֵד כְּדִי שֶׁלֹּא תִבּוֹא לִיַּד סְחִיטָה. (סִימָן קצ"ט)

ז. הִכָּנָה לְז' נְקִיִּים

וְאִם מְצָאָה עֲצָמָה נִקְיָה תִרְחַץ וְתִלְבַּשׁ חֲלוּק לְכֵן וְנִקִּי שְׂאִין בּוֹ כְּתָם, וְבִלְיָלָה תִישִׁים סְדִינִים הַבְּדוּקִים מִכְתָּמִים, וְאִם יוֹשֵׁנֶת בְּבִגְד תַּחְתּוֹן לְכֵן מִסְפִּיק בְּכֵן וְלֹא צְרִיךְ סְדִינִים לְבָנִים. וּמִיּוֹם הַמַּחֲרָת תִּתְחִיל לְסַפֵּר שְׁבָעָה נְקִיִּים. (שָׁם ס"ג) וְאִם אַחֲרָה בְּדִיקַת הַפֶּסֶק טְהוֹרָה ז' לְאַחַר שְׁקִיעַת הַחֲמָה אֵינָה יְכוֹלָה לְהַתְחִיל לְסַפֵּר ז' נְקִיִּים עַד יוֹם אַחַר הַמְּחֻרָת. וְאִם עֲדִין בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת תַּעֲשֶׂה שְׂאֵלֶת חֲכָם.

ח. בְּדִיקוֹת בְּז' הַנְּקִיִּים

בְּכָל יוֹם מְשַׁבְּעַת יְמֵי הַסְּפִיכָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת בּוֹדְקֵת עֲצָמָה לְכַתְחֵלָה פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, אַחַת שְׁחֲרִית וְאַחַת סָמוּךְ לְבֵין הַשְּׂמֻשׁוֹת, וְאִם קָשָׁה לָה מִפְּנֵי פְּצָעִים אוֹ שְׂרִיטוֹת שְׂיֵשׁ לָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם תִּשְׁאֵל לְרַב אֵיךְ תִּנְהַג. וְאִם יֵאמֹר לָה לְבַדֵּק בְּכָל הַשְּׁבָעָה אֲלֹא פִעַם אַחַת, לֹא שָׂנָא בְּדִיקָה בְּיוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל הַשְּׁבָעָה אוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי אוֹ בְּאַחַד מֵהָאֲמָצְעִים, מֵאַחַר שֶׁבְּדִיקָה בְּיוֹם שְׁקֵדָם הַשְּׁבִיעִי וּמְצָאָה טְהוֹרָה, עָלוּ לָה. וְהַבְּדִיקָה תִּהְיֶה לְכַתְחֵלָה לְאוֹר הַיּוֹם וְלֹא לְאוֹר הַלַּיְלָה. (שָׁם ס"ד)

ט. רְצִיפוֹת הַז' נְקִיִּים

הַשְּׁבָעָה נְקִיִּים צְרִיךְ שִׁיחָיו רְצוּפִים שֶׁלֹּא תִרְאָה דָם בָּהֶם, שְׂאִם רְאֵתָה דָם אֶפְלוֹ בְּסוּף יוֹם הַשְּׁבִיעִי סְתָרָה כָּל הַיָּמִים וְצְרִיכָה לְפָסֵק בְּטְהוֹרָה וְלַחְזוֹר וְלִמְנוֹת שְׁבָעָה נְקִיִּים. (וְאִזּוֹ לֹא צְרִיכָה לְחַפּוֹת ד' אוֹ ה' יָמִים אֲלֹא תַעֲשֶׂה הַפֶּסֶק טְהוֹרָה וְתִתְחִיל עוֹד פִּעַם ז' נְקִיִּים). אִם הָיָה לָה מְכָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וְיֻדְעַת שְׂמוֹצִיָּא דָם, תּוֹלָה בָּהּ וְאֵינָה סוֹתֶרֶת הַסְּפִיכָה.

י. סוּמָא אוֹ שׁוּטָה

אִשָּׁה סוּמָא בּוֹדְקֵת עֲצָמָה וּמְרָאָה לְחַבִּירֶתָה. (שָׁם סע"י ז') הַחֲרָשֶׁת שְׂאֵינָה שׁוּמַעַת וְאֵינָה מְדַבֵּרֶת, וְכֵן הַשׁוּטָה אוֹ שְׁנִטְרָפָה דְּעֵתָה מִחֲמַת חוֹלִי, צְרִיכּוֹת פְּקָחוֹת לְבַדֵּק אוֹתָהּ וְלִקְבַע לָהּ וְסוֹתוֹת כְּדִי שֶׁתִּהְיֶינָה מְתוֹרוֹת לְבַעֲלֶיהָ. אִם נִקְבַע לָהּ וְסוֹת, הָרִי הֵן כְּשָׂאָר כָּל הַנְּשִׂים; לֹא נִקְבַע לָהּ, חוֹשְׁשׁוֹת מְשֻׁלוּשִׁים יוֹם לְשָׁלוּשִׁים יוֹם וּבּוֹדְקוֹת עַל נְדִי פְּקָחוֹת. (שָׁם סע"י ח')

פָּרָק ד'

דיני אשה שיש לה וסת קבוע ושאין לה וסת קבוע.

וסתות

א. הנשים יש להם וסתות על פי זמן קבוע ארוך כנשים לראות בזמן דווע, כל אחת לפי זמנה, ובזמנינו יש רק נשים בודדות שזמנן קבוע ממש. וכל אשה שיש לה וסת קבוע מתרת לבעלה שלא בשעת וסתה ואינה צריכה בדיקה כלל. גם אין לה להחמיר לבדק עצמה וגם לא תאמר לבעלה שרוצה לבדק שלא יחשב אולי הרגישה ויפרש ממנה. (קפ"ד סעי' א')

ב. בין שקבעה וסת בגי פעמים או שראתה רק פ"א צריך לפרש ממנה באותו יום כשיגיע עונת וסתה, (קפ"ט ס"ב) ולא משאר קריבות אלא מתשמיש המטה בלבד. ויש מחמירים אפלו מחבוק ונשוק אבל שאר הרחקות הנוהגות בימי הנדה מתר בהן. (קפ"ד ס"ב)

ג. אם רואה ביום, פרש ממנה אותו היום כלו אפלו אם הוסת בסופו, ומתר מיד בלילה שלאחריו, וכן אם רואה בתחלתו, פרש כל היום ומתר כל הלילה שלפניו. וכן הדין אם רואה בלילה, תפרש כל הלילה ומתר ביום שלפניו ולאחריו. ועונת יום או לילה לענין זה תלוי בעלות השחר וצאת הכוכבים ע"י מס' ברכות ב'. אבל חכמים ז"ל תקנו לילך אחר נץ החמה עד השקיעה. (עי' לחם ושמלה בשם חוט השני, ע"י שו"ע קפ"ד סעי' ד' וע"י ס"ט.)

ד. בעונה זו צריכה לבדק עצמה בכל דיני בדיקות, פעם אחת. ויש הבדל בין אם קבעה וסת בגי פעמים או שראתה רק פ"א, שבוסת קבוע אסורה לבעלה מאותה עונה עד שתבדק עצמה ואלו בלא קבעה וסת אם לא בדקה פנין שלא הרגישה כלום מתרת לבעלה אפלו בלא בדיקה. ועונה בינונית, שהיא ללי יום, דינה כוסת קבוע (הרשב"א). (סימן קפ"ד ס"ט, סימן קפ"ט ס"ד.)

ה. יש נשים שקובעות וסתן בימים שונים בחדש ויש שקובעות אותו בהפלגות שוות. וצריכה לחשש ליום הוסת שמא תראה בין אם קבעה וסת בין אם לא קבעה אותו. אם עדין לא קבעה וסת חוששת לשניהם לוסת החדש ולוסת הפלגה.

וכן סדר עונת יום החדש. אחר שראתה פעם אחת ביום ובעונה מסוימים בחדש למשל ביום כא' בחדש חוששת בחדש הבא כשמגיע יום כא' לחדש שמא תראה ואסורה לבעלה כל אותה עונה. ואם ראתה בכא' בשלושה חדשים רצופים קבעה וסת לחדש.

וכן קובעת סדר וסת הפלגה. אם תראה ד' פעמים, וביניהם ג' זמנים שונים קבעה וסת הפלגה, כגון שראתה היום, ולסוף כי יום פעם אחרת, ועוד פעם לסוף עשרים יום, ועוד פעם לסוף כי יום, הרי היא קבעה וסת הפלגה. ואפלו קדם שקבעה שלש פעמים חוששת להפלגתו, שמיד אחר שראתה פעם אחת לסוף כי חוששת מכאן ואילך כשתפליג כי יום מראיה שעברה. ולכן צריכה ד' ראיות, שראיה ראשונה אינה מן המנין, לפי שאינה בהפלגה. (סי' קפ"ט ס"ב)

ו. והפּלל הוא לְכָל יָרָא שְׁמַיִם לְהִיּוֹת לוֹ לוח עֲבָרִי וּלְכַתֵּב בוֹ תְּמִיד בְּאַיִזָּה יוֹם בְּחֹדֶשׁ אוֹ בְּאַיִזָּה לַיְלָה. וְכַמָּה יָמִים הַפְּלִיגָה בֵּין רֵאִיָּה לְרֵאִיָּה וְיָחוּשׁ לְאוֹתָם הַיָּמִים שְׂיִכּוֹל לְחוֹל בְּהֶם הַנּוֹסֵת.

וְסִתּוֹת אֵלוֹ שֶׁל הַחֹדֶשׁ וְהַפְּלִגָּה לַפְּעָמִים בְּאִים בְּדִלּוּג כְּגוֹן שְׁאֵם הָאִשָּׁה רוֹאָה בְּכָל חֹדֶשׁ יוֹם אִי יוֹתֵר מֵאַחַר מֵהַחֹדֶשׁ שֶׁעָבַר כְּגוֹן שֶׁרֵאִתָּה בְּטִיּוֹ בְּנִסָּן וְטִיּוֹ בְּאִיר וְיִיז בְּסִינּוֹ, לֹא קִבְּעָה וְסִת עַד שֶׁתִּרְאֶה בִּיּוֹם בְּתַמּוּז, שְׁאִין רֵאִיָּה רֵאשׁוֹנָה מִצְטָרֶפֶת, כִּיּוֹן שֶׁהֵרֵאשׁוֹנָה לֹא הִיָּתָה בְּדִלּוּג. וּמִיָּהוּ אִם הָיָה לָהּ וְסִת קִבּוּעַ בִּיּוֹם קֶדֶם שֶׁהִתְחִילָה, וְאַחֲרַיִךְ שֶׁנִּתְּהָ וְרֵאִתָּה בְּדִלּוּג גִּי פְּעָמִים, קִבְּעָה וְסִת בְּדִלּוּג. (קפ"ט סעי' ז' רט"ז וש"ך שם) לְפִי שְׁאֵף הֵרֵאשׁוֹנָה בְּדִלּוּג הִיָּתָה, שֶׁהִרְיָ שֶׁדִּלְגָה מִנּוֹסֵת הַקִּבּוּעַ לָהּ. וְיִיָּא שֶׁקִּבְּעַת וְסִת בְּגִי פְּעָמִים וְחוֹשֶׁשֶׁת לִיּוֹם בְּתַמּוּז וְיִיָּט בְּאָב, וְכֵן לְעוֹלָם. וְיִשׁ לְחוֹשׁ לְדַבְּרֵיהֶם וְלִהְחַמִּיר כְּשֶׁתִּי הַדְּעוֹת וְאִינָה עוֹקֶרֶת אוֹתוֹ עַד גִּי פְּעָמִים. (סי' קפ"ט ס"ז ט"ז וש"ך שם)

ז. וְלַפְּעָמִים שֶׁתִּהְיֶה הַהַפְּלִגָּה שֶׁקִּוְּבַעַת בְּהֶם הַנּוֹסֵת, בְּדִלּוּג. כְּגוֹן שֶׁרֵאִתָּה הַיּוֹם, וְרֵאִתָּה שְׁנִית לְסוּף ל', וְשְׁלִישִׁית לְלִיָּא, וְרִבְעִית לְלִיָּב, קִבְּעָה וְסִת לְדִלּוּג שֶׁל הַפְּלִגּוֹת. בֵּין שֶׁהִרְחִיקָה דִּלּוּגָה הַרְבֵּה, בֵּין שֶׁלֹּא הִרְחִיקָה אֶלָּא יוֹם אֶחָד, קִבְּעָה וְסִת לְדִלּוּג הַשָּׁנָה.

וְלִדְעַת הֵרֵאשׁוֹנָה שֶׁצָּרִיךְ דִּי רֵאִיוֹת גַּם כָּאן בַּעֲיֵנָּן עַד שֶׁתִּרְאֶה בְּשְׁלוֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה לְקִבְּעַ וְסִת. שֶׁבְּכָל עֲנִיָּן שֶׁתִּהְיֶה מְשׁוּנָה רֵאִיָּתָה, קִבְּעָה לָהּ וְסִת. וְגַם יְכוֹלָה לְקִבְּעַ וְסִת הַדִּלּוּג לְמִפְרַע כְּגוֹן שֶׁרֵאִתָּה כָּל פְּעַם יוֹם מִקֶּדֶם. אֲבָל בְּנּוֹסֵת הַדִּלּוּג אִינָה חוֹשֶׁשֶׁת לוֹ קֶדֶם שֶׁתִּקְבְּעָהוּ. (קפ"ט סעי' ה' וט"ז ס"ק ו' וש"ך ס"ק ה') גַּם בְּזָה נְחָלְקוּ בִּי דְעוֹת הַנִּיּוֹל בְּנּוֹסֵת הַחוּזָר בְּדִלּוּג (קפ"ט ה').

ח. כָּל אִשָּׁה שְׁאִין לָהּ וְסִת קִבּוּעַ, חוֹשֶׁשֶׁת לַיּוֹם לִי לְרֵאִיָּתָה, שֶׁהוּא עוֹנָה בִּינוּנִית לְסִתָּם נְשִׁים, וְאִם יֵשׁ לָהּ וְסִת קִבּוּעַ לְזָמַן יְדוּעַ מְכִי לְכִי אוֹ מְכִיָּה לְכִיָּה, חוֹשֶׁשֶׁת לְזָמַן הַיְדוּעַ בְּלִבָּד. (קפ"ט סעי' א').

עֲקִירַת הַנּוֹסֵת

א. וְסִת קִבּוּעַ נֶעְקָר בְּגִי פְּעָמִים שְׁאֵם הָאִשָּׁה עֲבָרָה אוֹתוֹ יוֹם אוֹ אוֹתוֹ לַיְלָה שֶׁרְגִילָה לְרֵאוֹת בוֹ שְׁלוֹשָׁה פְּעָמִים וְלֹא רֵאִתָּה שׁוֹב אִינָה חוֹשֶׁשֶׁת לוֹ, אֲבָל וְסִת שְׁאִינוֹ קִבּוּעַ נֶעְקָר בְּפַעַם אַחַת דִּהְיִינוּ שְׁאֵם עֲבָרָה אוֹתוֹ יוֹם שֶׁרֵאִתָּה בוֹ פְּעַם אוֹ פְּעָמִים וְעָכְשׁוֹ לֹא רֵאִתָּה בְּהֶם הִרִי עֲקֶרְתּוֹ. (קפ"ט ס"ב).

דִּין עֲקִירַת וְסִת הַחֹדֶשׁ כִּיֻּצַּד, הִיָּתָה רְגִילָה לְרֵאוֹת בְּרִיָּח, וְעָבַר עָלֶיהָ רִיָּח וְלֹא רֵאִתָּה, חוֹשֶׁשֶׁת לְרִיָּח עַד שֶׁיַּעֲבִרוּ עָלֶיהָ שְׁלוֹשָׁה רִיָּח. עָבְרוּ עָלֶיהָ שְׁלוֹשָׁה רִיָּח וְלֹא רֵאִתָּה, בֵּין לֹא רֵאִתָּה בְּכָלֵל בְּהוֹן בֵּין שֶׁנִּתְּהָ רֵאִיוֹתֶיהָ לְשִׁאִינָה שְׁוֹת, אִינָה חוֹשֶׁשֶׁת לָהֶם. וְאִם לֹא קִבְּעָה וְסִת אַחַר וְחֹזְרָה וְרֵאִתָּה בְּרִיָּח, חֹזֵר הַנּוֹסֵת לְמִקוֹמוֹ. (סעי' ט"ז וש"ך ס"ק מ"ו).

ב. כִּיּוּצָא בְּזָה בְּעוֹקֶרֶת וְסִת הַפְּלִגָּה שֶׁנִּתְּהָ הַפְּלִגּוֹתֶיהָ, אִם הָיָה לָהּ וְסִת לְכִי יָמִים, כְּגוֹן שֶׁשֶׁנִּתְּהָ פְּעַם אַחַת לְאַחַר לִי וְהַשְּׁנִי לְלִיָּב, וְהַגִּי לְלִיָּז, נֶעְקָר וְסִת הֵרֵאשׁוֹן וְאִין לָהּ וְסִת כָּלֵל. וְאִם חֹזְרָה לְרֵאוֹת בְּהַפְּלִגָּת כִּי כְּנּוֹסֵת הֵרֵאשׁוֹן, חוּזָר לְקִבְּעוֹתוֹ הֵרֵאשׁוֹן וְחוֹשֶׁשֶׁת לוֹ תְּמִיד עַד שֶׁיַּעֲקָר מִמֶּנָּה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. וְהִיָּה לְהַפְּסִיקָה מִלְּרֵאוֹת כָּלֵל שְׁלֹשׁ עוֹנוֹת, וְאַחַר כֵּן חֹזְרָה לְרֵאוֹת בְּיוֹם הַנּוֹסֵת הֵרֵאשׁוֹן. (שם ס' ט"ז).

ג. יְכוֹלָה אִשָּׁה לְקִבְּעַ שְׁנֵי וְסִתּוֹת בְּחֹדֶשׁ כְּגוֹן אִם רֵאִתָּה בְּאִי בְּחֹדֶשׁ וְטוֹי בְּחֹדֶשׁ תִּהְיֶה אֲסוּרָה בְּחֹדֶשׁ הַבָּא בְּאִי בְּחֹדֶשׁ וּבְטִיּוֹ בְּחֹדֶשׁ, וּבְנּוֹסֵתוֹת הַהַפְּלִגָּה אִם רֵאִתָּה דְרָךְ מְשֻׁל הַיּוֹם וְלֹאֲחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם וּפְעַם הַבָּאָה רֵאִתָּה לְאַחַר כֵּה יוֹם צָרִיכָה לְחַשֵּׁשׁ אַחֲרַיִךְ בִּי

ימים שהם כחי' יום לראיה אחרונה שכל זמן שלא עברו עליה כחי' יום מהראיה עדיו לא נעקר הוסת אבל אם ראיה ג' ראיות בהפלגות קטנות אע"פ שהיו פחות מכחי' יום שוב אינה צריכה לחשש להפלגת כחי' יום, (בית מאיר) שפירגיל הפלגה גדולה עוקרת הפלגה קטנה ואין קטנה עוקרת גדולה, אבל ברואה ג' הפלגות קטנות לכו"ע נעקר הפלגה גדולה. (אבל הש"ך סובר אפי' בפעם א' הפלגה קטנה עוקרת הפלגה גדולה).

ד. יש קובעת וסת השבוע שבא למשל כל ד' שבועות בהפלגת כחי' יום כל יום שני.

ה. ויש עוד כמה מיני וסתות אבל הנשים אינן רגילות בהן והם וסת הסרוגים והוא שלא רואה כל חדש אלא כל שנים או שלושה חדשים ולזה אינה חוששת רק לאחר שתקבע אותו ג' פעמים ועד אז חוששת לוסת החדש ולוסת הפלגה ככל אשה. וכך דינה בוסת הסרוג, ראיה ראשונה מן המנין, לדברי הכל, ואע"פ שהרחיקה ראיותיה. אלא שלענין חשש וסתה בתחלה הוא שנה לדלוג, שאינה חוששת אלא מרי"ח לרי"ח הסמוך לו. כגון שראתה ברי"ח ניסן, חוששת לרי"ח איר, ואם לא ראתה עד רי"ח סיון, חוששת לרי"ח תמוז, הסמוך לו, ואם לא ראתה ברי"ח תמוז, אינה חוששת לרי"ח אב לענין סרוג, אע"פ שהם הפלגת ב' חדשים כעין ההפלגה הראשונה, מפני שהפסקת החדש השני בטלה ראית הראשון, וראית החדש השלישי היא התחלת וסת, וחוששת לרי"ח הסמוך, ולא יותר.

ו. וסת הגוף. יש נשים שראות על ידי מקרים שיארעו בגופה כגון שמפיקות, דהינו כאדם שפושט זרועותיו מחמת כבד, או כאדם שפוחת פיו מחמת כבד, או כאדם שמוציא קול דרך הגרון, וכן אם מתעטשת דרך מטה, או חוששת בפי פריסה ובשפולי מעיה, או שאחזקה צירי הקדחת, או שראשה ואיבריה כבדים עליה, בכל אחד מאלו אם יארע לה שלושה פעמים, וראתה, קבעה לה וסת, שבכל פעם שהיא חוששת מהם, אסורה לשמש. ומיהו בפהוק או עטוש של פעם אחד אין הוסת נקבע, אלא כשעושה כן הרבה פעמים זה אחר זה. ואם ארע לה שלושה פעמים, שבכל פעם עשתה כן הרבה פעמים, הרי זה וסת.

ז. וכך אלו הוסתות שבגופה אין להם זמן ידוע, אלא בכל פעם שיקרה לה זה המקרה, הוא וסת. ואם בא וסת הגוף לזמן ידוע, כגון מרי"ח לרי"ח או מכי' יום לכי' יום, קבעה לה וסת לזמן ולמחוש הוסת, ואינה חוששת אלא לשניהם ביחד, ואם הגיע העת ולא בא המיחוש, או שבא המיחוש בלא עתו אינה חוששת. הגה: ודוקא שקבעה לה וסת לשניהם ביחד, אבל מתחלה חוששת לכל אחד בפני עצמו, כי אינה יודעת איזהו מהן תקבע, וכמו שנתבאר לעיל גבי וסת הדלוג וימים, או מהפלגה וימים, וכן יתבאר בסמוך.

ט. קפצה ביום ידוע, כגון ברי"ח או באחד בשבת, וראתה בו, וארע כן בגי' רי"ח או בגי' אחד בשבת, קבעה לה וסת וחוששת לכל פעם שתקפץ באותו זמן. ואם אח"כ הגיע א' בשבת ולא קפצה, או שקפצה בשני בשבת, אינה חוששת, שהרי לא קבעה אלא לקפצות של אחד בשבת.

י. ולכן כל אשה שרואה באפן מסים כל שהוא תשאל לרב ויעזר לה לקבע וסתה או לעקרו וינדין אותה באיזה יום תחשש ובאיזה יום לא צריכה לחשש ככל.

הרוצה לצאת לדרך צריך לפקוד אשתו אפילו סמוך לוסתה בדברי רצוי, וי"א אם אדם רוצה לילך לדרך, ואשתו נדה ותטבול תוך עונה אחת, צריך להמתין.

מעברת מניקה וזקנה

א. מעברת לאחר שלושה חדשים מתחלת עבודה וכן היולדת עד כדי חדש לאחר הלידה הן בחזקת מסלקות דמים ולכן אינן חוששות לוסתן הישן אפי' היה קבוע. אלא לכל ראייה שתראה בימי עבודה חוששת לה כנסת שאינו קבוע, ואפלו ראתה ג' פעמים באותו זמן, ונעקר בפעם אחת. אבל בשלש חדשים הראשונים אלו אפי' שפבר הפסיקה מלראות בחדש הראשון וכן לאחר כדי חדש מלדתה ג"כ חוששת לוסתה הקבוע שהיה לה מלפני עבודה.

האם יש לחשש גם כן אחרי שהפסיקה להניק? פינון שנשתנה הטבע.

ב. כיצד הרי שהיה לה וסת החדש קבוע או וסת הפלגה קבוע קודם תחלת עבודה. בג' חדשים הראשונים של העבור. חוששת לוסת החדש כל הג' חדשים הראשונים אפלו אם לא ראתה. ולוסת הפלגה צריכה לחוש רק בחדש הראשון ואם ראתה אפלו שלא באותו וסת נמי חוששת להפלגתה החדשה עד שעוקרתו בג' פעמים. ואם לא ראתה בהם שוב לא חוששת לו פינון שלא שיך וסת הפלגה בלי ראייה קודמת, ולאחר ג' חדשים בימי עבודה לא חוששת לוסת הקבוע שהיה לה לפני עבודה. ואם ראתה אז שום ראייה אפלו אם ראתה ג' פעמים באותו יום. חוששת לאותו יום בחדש כנסת שאינו קבוע וכן אם ראתה בהפלגה חוששת לוסת הפלגה כנסת שאינו קבוע שנעקר בפעם אחת, וכן כל כ"ד חדש אחר הלידה חוששת לראייתה כנסת שאינו קבוע, ולאחר כ"ד חדש שוב חוששת לוסת החדש הקבוע הישן שהיה לה מלפני עבודה, ולוסת הפלגה הקבוע הישן אינה יכולה לחוש לו עד שתראה פעם אחת ומאז תוכל לחשש ולספר הפלגתה.

ג. זקינה שעברו עליה ג' עונות בינונית, והם תשעים יום, סמוך לזקנתה ולא ראתה הרי היא בחזקת מסלקת דמים ואינה חוששת עוד לוסתה הישן אלא לכל ראייה חוששת לה כנסת שאינה קבוע אבל אם חזרה וראתה ג' פעמים בזמנה הקבוע או בהפלגתה שהיתה למודה לראות חזרה לקדמותה כדין וסת קבוע, וכן אפלו אם חזרה וראתה ג' פעמים סתם חוזרת להיות ככל הנשים.

פרק ה'

דיני פלה הנכנסת לחפה

הבתולה בהגיע חתנה תכין אי"ע לטהר עצמה למצוה, והוריה יזהירו אותה שתשגיח כל ימיה על פתחי נדותה ושיזהו העביכה היותר גדולה אם לא תשמור פתחי נדה ושיש בזה אסור כרת אם לא תשמור פתחי נדה ושיש בזה אסור כרת אם תזלזל בזה ותאבד עולמה עוה"ז ועוה"ב כפולא תשמור כראוי ותפגם זרעה עד עולם וקרוכה היא לענש בידי שמים כדתנן על שלש עברות נשים מתות בשעת לדתן על שאינן זהירות בנדה וכו' וכשתזהר בזה כראוי שכרה גדול מאוד ואשרי חלקה בזה ובבא, ואמה או קרובותיה למדו לה אופני הבדיקות והזהירות כראוי בבדיקותיה ובטהרתה ושימי נדותה תרחיק אי"ע מבעלה לתן לו דבר מידה לידו או מידו לידה ושלא תאכל עמו בקערה אחת ככל הדינים המבארים ביו"ד סי' קצ"ה ע"ש. (ערוך השלחן אבהע"ז סי' ס"ג ע"י א"י).

א. כל חתן וכלה חייבים ללמד הלכות נדה כדי שלא יפסלו ח"ו בעוון כרת והפלה תלמד במיוחד אופן הבדיקות.

המחזיר גרושתו צריכה לישב שבעה נקיים.

ב. כלה שמכינה עצמה ליום שקבעו בו הנשואין צריכה לספר שבעה נקיים וכל דיני לבישת הלבון ובדיקותיה נזהרות בה כנדה גמורה ואפלו אם היא זקינה. רק שבכלה יכולה להפסיק בטהרה באיזה יום שהיא רוצה ולא צריכה לחכות די ימים או ה'. (כשאר נדה שצריכה די ימים לפני הזי נקיים וגם הפלות הבתולות יכולות לבדוק עצמן היטב רק שיזהרו שלא יסרטו עצמם ויבדקו בנחת עד שיכניסו כל האצבע בפנים, וצריך לדעת שפלה מתרת לטבל ביום מיום השמיני והלאה. ובעת הצורך ביום השביעי יכולה לטבל אם אינה באה אצל החתן עד הלילה).

הטבילה צריכה להיות סמוך לחפה בכל מה שאפשר וכל חתן ישאל לדעת אם פלתו שמרה סדר הטהרה וטבלה. והפלות הטובלות קדם החפה יכולות לטבל ביום שהרי לא באה אצל החתן עד הלילה אבל אחר החפה דינו כשאר נשים.

ג. אם הפלה נדה כגון שנתקלקל חשבונם וחשבו שביום זה תהיה טהורה ופירסה נדה או שמצד איזה סבה מהרו החתנה לזמן שתהיה נדה מתר לעשות חפה וקדושין ושבע ברכות ובלבד שיודיעו לחתן שהיא נדה לפני החפה. וישאלו רב שיורה להם היאך להתנהג בחפה במקרה כזה.

ד. אם הפלה נדה או שפרסה נדה לפני שהביאה לביתו אסור לחתן להתנחל עמה אלא שבפילה הוא צריך שני שומרים בעת השנה וביום די בשומר אחד ואם ישנים בבתים נפרדים לא צריך שומרים. והמנהג לקחת קטן אצל החתן וקטנה אצל הפלה ואין מתנחלים ביום בלא קטן וקטנה. ואין חלוק בדינים אלו בין בחור לאלמן ובין בתולה לאלמנה או גרושה.

פרק ו'

דם בתולים

א. הכונס את הבתולה בועל בעילת מצוה וגומר ביאתו ופורש, ואם גמר ביאתו אפילו לא נמצא דם בתולים הרי היא טמאה כנדה שמא באמת ראתה טיפת דם וכיסה אותו השכבת זרע, ואסורים בכל ההרחקות שנתבארו לעיל.

ב. גמר ביאה נקרא אם הכניס כל האבר ואינו תלוי בהזרעה. וכל זמן שהאבר בפנים אינו חייב לפרוש ממנה. וכל זמן שלא הכניס כל האבר עדיין היא מותרת אם אין ידוע להם שיצא דם (עיי שולחן ערוך והמחבר לספרדים אם לא גמר ולא מצא). ואם לא גמר ולא מצא דם טהורה וכן בפעם השניה ושלישית עד שיגמור ביאה ולא ימצא דם או עד שתמצא דם כדלעיל. (ועיי נאמר משחק בתינוקות שאסור). ואם יצא דם בביאה ראשונה אף שהיה מקצת ביאה אעפ"כ בביאה שניה כשיבעול לאחר טבילתה אינה צריכה לחשוש יותר ואף אם יכניס בביאה שניה כל האבר הרי היא מותרת כל זמן שאין ידוע שיצא ממנה עוד דם.

פרק ז'

דיני יולדת

יולדת

א. יולדת אע"פ שלא ראתה דם כלל היא טמאה כנדה שצריכה לפסוק בטהרה ולספור ז' נקיים. רק שצריכה לחכות עד שהרופא יראה אם היא בריאה ויכולה לשמש ואז תעשה סדר טהרתה. וכרגיל הנשים טובלות אחר שש שבועות .

שלא צריכה לחכות עד מ' יום ועד שמונים יום.

ב. ואחר שטבלה דינה כאשה רגילה שכל זמן שלא רואה דם היא טהורה ומותרת לבעלה ולא צריך להמתין ארבעים יום לזכר ושמונים לנקבה כדי שתטהר, ואלו הנשים שנהגו שלא לטבול בתוך מ' ופ' יכולות לבטל מנהגן.

המפלת

א. המפלת דינה כדיני היולדת לכל דבר וחוששת שמא הפילה נקבה ולכן צריכה לחכות לכל הפחות י"ד יום לטבול.

אשה היושבת על המשבר

א. האשה העומדת לילד וחבלי לידה הגיעו למדה כזאת שאינה יכולה לילך בעמידה הרי היא אסורה לבעלה כנדה לכל דבר.

פרק ח' דיני חציצה

א. צריכה לרחוץ כל גופה ושערותיה סמוך לטבילתה וכן צריכה לסרק שערות ראשה. אבל שאר מקומות שער שבגוף די אם תפרידם היטב בידיה וצריכה לזיזר להשתמש לרחיצה שערותיה במים חמים דווקא

אם בדקה עצמה קודם טבילה וראתה שלא נדבק בה שום דבר, אי"צ טבילה אחרת (הגהת ש"ד ומרדכי וב"י בשם הרשב"א) אבל מותרת ללבוש בגדיה בין חפיפה לטבילה, ולא תקח תנוק אצלה (ב"י בשם הרמב"ם וע"ל סימן קצ"ח) אם לא הדיחה בית הסתרים ובית הקמטים שלה ונמצא בהם דבר חוצץ, לא עלתה לה טבילה. ואם לא נמצא עליה דבר חוצץ, אף על פי שלא בדקה קודם טבילה עלתה לה טבילה; ואינו דומה לבדיקת הגוף וחפיפת הראש שאם לא בדקה לא עלתה לה טבילתה.

צריכה שתטביל כל גופה בפעם אחת שאפילו שער אחת לא תשאר חוץ למים. וכל דבר הנמצא עליה ומונע ביאת מים תחתיו אם הדרך להקפיד על זה לפעמים ומסירה אותו מגופה הרי זה חציצה ואסור לה לטבול עד שתסירנו. ולכתחילה תסיר מעליה כל דבר אף שאינה מקפדת עליו כגון רצועות שכורכים בהם השער והשירים והנזמים והטבעות והקטלאות. ובדיעבד אם הם רפויים אינם חוצצים וכן אם לובשת בגדים אם הם רפויים לא חוצצים. ואם טבלה ונמצא עליה דבר שמסתפקת בו אם הוא חציצה תשאל לחכם. וקטלא שכורכת סביב צוארה כיון שהיא חונקת עצמה בחוזק כדי שיהיה בשרה בולט ותראה בעלת בשר, חוצצת אפילו אם היא רצועה חלקה ורחבה.

ב. וכן צריכה ליזהר שלא יהא עליה חציצה אפילו בבית הסתרים כגון הפה והחוטם והעינים והאזנים אע"פ שאין המים באים שם מ"מ צריך שיהיו ראויין לביאת מים. ולכן תזהר שלא יהיה לפלוף בעיניה הן מבפנים הן מבחוץ אפילו לח, ואם לא הדיחה בית הסתרים ובית הקמטים שלה ונמצא בהם דבר חוצץ אחר הטבילה לא עלתה הטבילה.

ג. וגם תרחץ בין אצבעות רגליה וכן צריכה לנקות האזנים והאף. וכן לנקות בין השיניים ולכן יש מנהג שלא לאכל עוף ובשר וכל דבר שיכול לידבק בין השיניים ביום הטבילה. אבל בשבת ויום טוב אוכלת בשר ורק תזהר לנקות בין שיניה. צריך להיזהר מכל מיני מאכלים ושרף פירות הנדבקים בידיים כגון הדבש תאנים תותים וכו' ואם אי אפשר לנקותם חוצצים.

אשה שיש לה שבר ויש עליו אגד וקשקשים חוצץ. ה. אשה שיש לה מכה ועלה עליה גלד ומקפדת שלא להסיר הגלד כדי שלא יצא דם או משום שהמכה תתרפא היטב כל זמן שהגלד עליה הרי זה אינו חוצץ אבל אם למכה אין צורך לגלד אז ודאי שצריך להסירו. אבר ובשר מדולדלים חוצצים.

ו. צבע שצובעות הנשים על פניהן ועל ידן ושער ראשן אם אין בו ממשום אלא מראה צבע אינו חוצץ אם רוצה להשאירו שם. וכן כל מי שאומנותה בכך שתמיד מתלכלכת אינו חוצץ מפני שרוב בני אומנות זו אינן מקפדין.

ז. לכלוך או בצק שתחת הצפרניים חוצצים ולכן צריכה ליזהר מאוד שלא ישאר שום לכלוך או בצק תחת הצפרנים. אבל הצפורן עצמן עצמה אינה חוצצת אם נקיים לגמרי אפילו אם היו גדולות ועומדות ליקצץ, לפי שהוא מגוף האשה ודומה לשערות שאינם חוצצים. מ"מ נהגו הנשים ליטול צפרניים לפני הטבילה. אם יש לה נפח על מקום הצפורן ואינה יכולה לחתוך או לחטט לנקות הצפורן אם נפוחה כ"כ שלא רואים הלכלוך שבהם, אינו חוצץ.

ח. כשמרגשת שדחוקה למי רגלים לפני הטבילה צריכה לפנות קודם כדי שלא תהא צריכה לעצור עצמה ואח"כ תטבול.

ט. צריך לחצוץ שיניה שלא יהיה בהם דבר חוצץ שאם טבלה ונמצא שום דבר דבוק בהם לא עלתה לה הטבילה. אשה שהיה לה נקב בשן והרופא סתם אותה בעופרת אע"פ שהוא לזמן עראי עד שיחליפנו לה בסתימה קבועה אעפ"כ אינו חוצץ וכן שן תותבת קבוע של עצם או של כסף שמעמידים אותו במקום השן שנפל אינו חוצץ, אבל גשר צריך תמיד לברר אצל חכם אם שלה חוצצים.

פרק ט' דיני חפיפה

א. צריכה לרחוץ כל גופה ושערותיה סמוך לטבילתה וכן צריכה לסרק שערות ראשה במסרק כי שעה אחת שנקשרה חוצצת. ושאר מקומות שער שבגוף די אם תפרידם היטב בידיה וצריכה ליזהר להשתמש לרחיצת שערותיה במים חמים דווקא. ב. החפיפה והרחיצה תעשה לכתחילה מבעוד יום לפנות ערב ותעסוק בזה עד הלילה ואז תטבול מיד.

ג. בשעת הדחק יכולה לעשות הרחיצה והחפיפה בין ביום ובין בלילה. ובלבד שיהא סמוך לטבילתה, וקודם טבילתה תעיין היטב בגופה ושערותיה שלא יהא עליה שום דבר החוצץ.

ד. לכתחילה לא תעסוק ביום שלפני הטבילה בדברים הנדבקים בגוף או בצפרנים ביום הטבילה כגון ללוש בצק וכדומה. ואם התעסקה תרחוץ יפה בכל המקומות שנגעה בבצק. ובערב שבת מותרת להתעסק בכל לכבוד שבת ובלבד שתרחץ הירב מיד לאחר שגמרה להתעסק (ל"ט), וגם תזהר בזמן שבין החפיפה לטבילה מכל טנופת ובפרט כשהחפיפה והטבילה רחוקות. ואם שכחה ונגעה במאכלים הנדבקים או שהאכילה בניה תרחץ היטב ותעיין בידיה וגופה לפני שתטבות.

ה. נזדמנה לה טבילה בליל שבת תחוף בעוד הים גדול ולא תמתין עד סמוך להדלקת הנרות כדי שלא תמהר בחפיפתה ותטבול בלילה. ואם חל טבילתה במוצש"ק שא"א לחוף מביום תחוף בליל לפני טבילתה. ומ"מ מנהג יפה הוא שתרחץ היטב בערב שבת ובמוצ"ש תחזור ותחוף ותסרוק מעט לפני שתטבול.

ו. ואם חל טבילתה במוצ"ש והוא יו"ט שא"א לחוף אז תחוף בע"ש ותטבול במוצ"ש וכן אם חלו ב' ימים טובים ביום חמישיש וששי וחל ליל טבילתה בליל שבת תחוף ביום רביעי בשבת ותקשור שערותיה כדי שלא יסתבכו ותטבול בליל שבת.

החפיפה והרחיצה תעשה לכתחילה מבעוד יום לפנות ערב ותעסוק בזה עד הלילה ואז תטבול מיד ובשעת הדחק יכולה לעשות הרחיצה והחפיפה בין ביום ובין בלילה ובלבד שיהא סמוך לטבילתה וקודם טבילתה תעיין היטב בגופה ושערותיה שלא יהא עליה שום דבר החוצץ.

דיני טבילה

א. אחרי שספרה שבעה נקיים טובלת בליל שמיני במקוה כשר, שאין הנדה והיולדת עולות מטומאתן בלא טבילה שאפילו אחר כמה שנים נשארת טמאה עד שתטבול כראוי במקוה הראוי.

ב. צריך שתהיה אשה עומדת על גבה בשעה שטובלת כדי שתראה שלא ישאר שום חלק מגופה ואפילו שיערה אחת חוץ למקוה שזה מעכב הטבילה.

ג. כשפושטת מלבושיה ועדיין היא עומדת בחלוקה תברך "אשר קדשנו במצוותיו וצונו על הטבילה" ותפשוט חלוקה ותטבול, או תברך לאחר שתכנס עד צוארה במים, ואם הם צלולים עוכרתן ברגליה ומברכת, והמנהג אצל האשכנזים שטובלות טבילה אחת ואז מברכות ואחר כך טובלות שנית. ויש איזה מהספרדים שנוהגים כמותן.

ד. ומברכים על כל טבילה אפילו אם לא הרגישה בראיית דם אפילו רק מצאה כתם גם כן צריכה לברך. ובשבת מותר לה לטבול וגם לברך.

ה. לא תטבול בקומה זקופה וגם לא תשהה יותר מדאי כדי שלא יתדבקו סתריה. זה בזה אלא שוחה מעט, וזרועותיה ורגליה יהיו כדרך שהן בעת הילוכה ולא צריכה להרחיק אותם מגופה יותר מדאי. תסגור עיניה אם רוצה ברפיון ולא תעצום אותם ביותר. וכן לא תקפוף פיה יותר מדי אבל שיניה אם קרצה אותם לאו חציצה היא.

ה. אסור לעמוד על כלי בשעת הטבילה, וגם לא תעמוד על מקום שאפשר שתפול ממנו שאז מפני הפחד אולי לא תטביל כראוי.

ו. לא תטבול ביום אפילו אם טובלת ביום השמיני. אבל במקום שיראה לטבול בלילה מחמת צינה או פחד גנבים או שסוגרים שערי העיר וכיוצא בו יכולה לטבול ביום השמיני אבל ביום השביעי לא תטבול ביום בשום אופן. ובדיעבד תסתיר טבילתה מבעלה עד הלילה.

לא תטבול במקום שיש חשש שיראוה בני אדם, מפני שמתוך כך ממהרת לטבול ואינה מדקדקת בטבילה; ומיהו בדיעבד, עלתה לה טבילה. אינה צריכה להגביה רגליה בשעת טבילתה אם אין שם טיט, אעפ"י שדורסת על הרצפה אין כאן חציצה, מפני שהמים מקדמים לרגליה.

ז. צריך שתהיה האשה צנועה ולא לפרסם עת לכתה לטבילה לבני אדם, אם בעלה בעיר מצוה לאשה שתטבול בזמנה מיד אחר ז' נקיים.

ח. אם בעלה בעיר מצוה לטבול בזמנה שלא לבטל מפריה ורביה אפילו לילה אחת.

ולאחר הטבילה במי מקוה כשרים מותרת ליכנס למרחץ כדי שתתחמם. וכן לקחת מקלחת חמה, אבל לחזור לרחוץ באמבטיה יש אוסרים.

פרק י' מקוה

חייב להיות בכל עיר שיש בו קהל ישראל לבנות מקוה כהלכתה לטהר בו בנות ישראל וזה יש לו קדימה למוסדות.

א. דיני המקוה רבים הם מאוד ובכל מקום שעושים מקוה אין לעשותה כי אם על ידי רב מומחה לרבים גדול בתורה וביראה. וכאשר יתהוה בה איזה שינוי גדול או קטן ישאלו מיד לחכם. ולכן צריך שיהיה המקוה בהשגחה תמידית שבמקוה תלוי יסוד טהרת האשה ובניה אחריה. וגם מן הראוי שיהא המקוה נקי מאוד ומפואר כדי שימשיכו בנות ישראל לקיים מצות הטהרה בשמחה ובאהבה.

ב. מקוה שכשר לטבילת נדה. עשוי ממי גשמים ונופלים מאליהם לתוך המקוה אבל מים שאובים על ידי כלים או שאדם נתנם לתוך המקוה פסולים ולכן הבריכות **Swimming pool** לא יהיו כשרים לטבילת נדה, והרוצה לטבול בנהר או בים או באגם צריכה הדרכה מרב בקי בהלכות מקוואות.

ג. האשה שממונה להשגיח על הטבילה צריכה להיות מוחזקת לנאמנת ויראת שמים וזהירה באיסור נדה ובטבילה כדין. ובעיקר צריכה להשגיח שהחפיפה תהיה טובה ולא יהיו חציצות ולפקח שכל הגוף והשערות יהיו בתוך המים.

ד. וגם תהיה אשה פקחת ומנומסת שתקבל הנשים בסבר פנים יפות למושכן לקיים מצות נדה וטבילה. ותדבר על לבן כמה שכון על שמקיימות מצות הטהרה. בעוה"ז ובעוה"ב, אג"מ חו"מ א' סי' מ"א.

אינה צריכה להגביה רגליה בשעת טבילתה אם אין שם טיט, אעפ"י שדורסת על הרצפה אין כאן חציצה, מפני שהמים מקדמים לרגליה.

יש שכתבו שיש לאשה להיות צנועה בליל טבילתה, וכן נהגו הנשים להסתיר ליל טבילתן שלא לילך במהומה או בפני הבריות, שלא ירגישו בהן בני אדם. ויש לנשים

ליזהר כשיוצאות מן הטבילה שיפגע בה חברתה, שלא יפגע בה תחילה דבר טמא או חיה ובהמה; ואם פגעו בה דברים אלו, אם היא יראת שמים תחזור ותטבול (ש"ד וכל בו ורוקח). ועיין לקמן סוף סימן ר"א אם מותר להטיל חמין למקוה או אם מותר לרחוץ אחר הטבילה.

אם טעתה במנין יום אחד וטבלה ושמשה, צריכה להמתין ששה עונות שלימות ואחר כך תמנה יום אחד נקי ותטבול; אך סתירה שלאחר שבעה, כגון שלא טבלה כראוי ושמשה, הרי זו טובלת בכל עת.

שולחן ערוך יורה דעה סימן קצט

סעיף א

צריכה להדיח בית השחי ובית הסתרים שלה במים, (ולא בשאר משקין) (מהרי"ק שורש קנ"ט), ולסרוק שיער ראשה יפה במסרק שלא תהינה שערותיה נדבקות זו בזו; וכן צריכה האשה לעיין בעצמה ובבשרה ובודקת כל גופה סמוך לטבילתה, שלא יהא עליה שום דבר מיאוס שחוצץ; ותחוף כל גופה ותשטוף במים חמין בשעת חפיפת גופה ושערה.

סעיף ב

חפיפה שבמקום שיער לא תהיה במים קרים, לפי שמסבכין את השיער, אלא במים חמין; ומיהו אפילו בחמי חמה סגי. ולא תחוף בנתר הנקרא בערבי: טפל (רמב"ם בפ"י המשנה פ"ב דכלים) ובלע"ז: גרידי"א (ריב"ש), לפי שמחתך השיער וחוזר ומסתבך, ולא באהל, לפי שמסבך השיער, ולא בכל דברים המסבכים השיער. הגה: וכל זה לכתחלה, אבל אם חפפה בנתר וכיוצא בו וראתה בעצמה שאין שערות שלה קשורין ומסובכין, שרי (מהרי"ק שורש קנ"ט). ואשה שצו אותה הרופאים שלא תחוף ראשה במים, רק ביין, יש לשאול לרופאים אם היין מסבך השערות, ואם אומרים שאינו מסבך יש לסמוך עליהן; ואם אין הרופאים בקיאים בדבר, יש לאשה לנסות עצמה תחילה אם היין אינו מסבך השערות, (גם זה שם).

סעיף ג

חפיפה צריכה להיות לכתחלה סמוך לטבילתה. והמנהג הכשר שתתחיל לחוף מבעוד יום ועוסקת בחפיפה עד שתחשך, ואז תטבול. וכן מנהג כשר שאף על פי שחפפה, תשא עמה מסרק לבית הטבילה ותסרוק שם. הגה: ובשעת הדחק שצריכה לחוף ביום, או שא"א לה לחוף ביום וצריכה לחוף בלילה, יכולה לעשות (בית יוסף בשם הפוסקים ובשם הרמב"ם פ"ב דמקואות). ובלבד שלא תמהר לביתה ותחוף כראוי.

סעיף ד

חל טבילתה במוצאי שבת, שא"א לחוף מבעוד יום, תחוף בליל טבילתה. הגה: ומ"מ מנהג יפה הוא שתרחץ היטב בערב שבת, ובמוצ"ש תחזור ותחוף ותסרוק מעט (טור).

סעיף ה

נזדמנה לה טבילה בליל שבת, תחוף ביום.

סעיף ו

חל ליל טבילתה במוצאי שבת והוא יום טוב שאי אפשר לחוף, אז תחוף בערב שבת; וכן אם חלו ב' ימים טובים ביום חמישי וששי, וחל ליל טבילתה בליל שבת, תחוף ביום רביעי בשבת ותקשור שערותיה כדי שלא יתבלבלו. הגה: גם תזהר בימים שבין החפיפה לטבילה מכל טינופת, ושלא ידבק בה שום דבר; גם מנגיעת תבשילין, או

מנתינתן לבניה הקטנים, תיזהר, אם אפשר לה ליזהר, אם הם דברים הנדבקים) טור וכן כתב הבי"ש בשם הרא"ש וסמ"ג וסה"ת. ואם אי אפשר לה ליזהר, כגון שאין לה מי שיעשה במקומה או שצריכה ליגע בהן בשעת אכילה, אין לחוש, ומ"מ תרחוץ ידיה כל פעם שלא תבא לידי חציצה. ובשעת טבילה תעיין ותבדוק היטב כל גופה ושערות ראשה, שלא יהא דבר חוצץ, ותדיח בית הסתרים במים חמים שהוחמו, אפילו ביום טוב, וכן תחצוץ שיניה בטוב בשעת הטבילה שלא ישאר פירורין ולא בשר ולא עצם. (וע"ל סימן קצ"ז אם לא חל טבילתה במוצ"ש, אם תוכל לטבול במוצ"ש).

במקום שיראה לטבול בלילה, אין להתיר לחוף מערב שבת ולטבול ביום שבת, דתרי קולי בהדדי לא מקילינן; קולא דסרף בתה, וקולא דהרחקת חפיפה מטבילה.

סעיף ח

בימי חול (וכל שכן ביי"ט), אם חפפה ועיינה עצמה היום וטבלה בליל יום אחר, עלתה לה טבילה בדיעבד, אע"פ שלא היו חפיפה ובדיקה סמוך לטבילה; אבל אם לא חפפה כלל, לא עלתה לה טבילה אע"פ שעיינה בעצמה בגופה, ואפילו חפפה מיד אחר הטבילה וסרקה במסרק ולא מצאה שום נימא קשור, לא עלתה לה טבילה; ואין צ"ל אם חפפה במקום שיער, ולא עיינה בשאר גופה, שלא עלתה לה טבילה, שעיון הגוף הוא דבר תורה.

סעיף ט

בד"א, בשאר כל הגוף, אבל בבית הסתרים כיון שאין צריכים לביאת מים, אם לא עיינה אותם קודם לכן ואחר כך עיינה אותם ולא מצאה בהם שום דבר, עלתה לה טבילה.

סעיף י

חפפה ועיינה וטבלה, ובעלייתה נמצא עליה דבר חוצץ, אם בתוך עונה שחפפה טבלה, אינה צריכה טבילה אחרת; ואם לאו, צריכה טבילה אחרת. הגה: אף על פי שהיתה החפיפה סמוך לטבילה, כגון שחפפה ביום סמוך לערב וטבלה בתחילת הלילה, הואיל והיה בשתי עונות (בי"ש בשם הרמב"ם). ולהרמב"ם, בין כך ובין כך צריכה טבילה אחרת, אלא שזו אינה צריכה לחזור לחוף וזו צריכה (וכן דעת רבינו ירוחם).

סעיף יא

במה דברים אמורים, כשלא נתעסקה באותו המין אחר טבילה, אבל אם נתעסקה בו בין טבילה לבדיקה אינה צריכה טבילה אחרת, שאני תולה אותו במין שנתעסקה בו; אבל אם לא חפפה קודם טבילה, אין תולין בו אף על פי שנתעסקה בו אחר טבילה.

סעיף יב

בד"א, בשאר כל הגוף, אבל בית הסתרים, אם לא עיינה אותם קודם טבילה ואחר טבילה גם כן לא עיינה עד שנתעסקה בדבר החוצץ, ואחר כך נמצא בהם מאותו המין, תולין להקל.

סעיף יג

חפפה קודם טבילה, ובין חפיפה לטבילה נתעסקה בדברים החוצצין, או שנתנה לבנה תבשיל הראוי לידבק בה, לא עלתה לה טבילה אפילו אם בדקה מיד אחר טבילה ולא מצאה עליה שום דבר חוצץ, שאני אומר בעלייתה מהמים נפל ממנה, וצריכה טבילה אחרת. הגה: מיהו אם בדקה עצמה קודם טבילה וראתה שלא נדבק בה שום דבר, אי"צ טבילה אחרת (הגהת ש"ד ומרדכי ובי"ש בשם הרשב"א) אבל מותרת ללבוש בגדיה בין חפיפה לטבילה, ולא תקח תנוק אצלה (בי"ש בשם הרמב"ם וע"ל סימן קצ"ח).

דיני חפיפה וחציצה

צריכה לרחוץ כל גופה ושערותיה סמוך לטבילתה וכן צריכה לסרק שערות ראשה ושאר מקומות שער שבגוף די אם תפרידם היטב בידיה וצריכה לזוהר להשתמש לרחיצה שערותיה במים חמים דווקא

החפיפה והרחיצה תעשה לכתחילה מבעוד יום לפנות ערב ותעסוק בזה עד הלילה ואז תטבול מיד ובשעת הדחק יכולה לעשות הרחיצה והחפיפה בין ביום ובין בלילה ובלבד שיהא סמוך לטבילתה וקודם טבילתה תעיין היטב בגופה ושערותיה שלא יהא עליה שום דבר החוצץ.

מה פירוש בשעה ג צריך לכתוב דברי השך סקו"ש צריך לזה זצן צכים כמו שעה שמביא בשם רשל

לכתחילה לא תעסוק ביום שלפני הטבילה בדברים הנדבקים בגוף או בצפרנים ביום הטבילה כגון ללוש בצק וכגומה. ובגיעד תרחוץ יפה בכל המקומות שנגעה בבצק ובערב שבת מותרת להתעסק בכל לכבוד שבת ובלבד שתרחץ היטב מיד לאחר שגמרה להתעסק וגם תזוהר בזמן שבין החפיפה לטבילה מכל טניפת יבפרט כשהעפיפה יהטבילה רחוקות ואם שכחה ונגעה במאכלים הנדבקים או שהאכילה בניה תרחוץ היטב טתעיין בידיה וגופה לפני שתגבול.

נזדמנה לה טבילה בליל שבת תחוף בעוד היום גדול ולא תמתין עד סמוך להדלקת הנירות כדי שלא תמהר בחפיפתה יתטביל בלילה. ואם חל תבילתה במוצש"ק שאא לחיץ ביום תחיץ בלילה לפני טבילתה. ומ"מ מנהג יפה היא שתרחץ ניטב בערב שבת ובמצוש תחזור ותחוף טתסרוק מעט לפני שתטבול. ואם חל טבילתה במוצש"ש והוא יו"ט שאיא לחוף אז תחוף בע"ש ותטבול במוצש"ש וכן אם חלו ב' ימים טובים ביום חמישי וששי וחל ליל טבילתה בליל שבת תחף ביום רביעי בשבת יתקשור שערותינ כדי שלא יסתבכו ותטבול בליל שבת

חציצה

צריכה שתטבול כל גופה בפעם אעת שאפילו שעה אחת לא תשאר חוץ למים וכל גבר המצאא עליה ומונע ביאת מים תחתיו אם הגרך להקפיג על זה לפעמים ומסירה אותי מגופה הרי זה חציצה ואסור לה לטבול עג שתסירנו. ולכתחילה תסיר מעליה כל דבר אף שאינה מקפדת עליו כגון השירים וננזמים והטבעות והקטלאות. ובדיעבד אם הם רפויים לא חוצצים ואם טבלה ונמצא עליה דבר שמסתפקת בו אם הוא חציצהתשאל לחכם

וכן צריכה לזוהר שלא יהא עליה חציצה אפילו בבית הסתרים כגון הפה והחוטם והעינים והאזנים אעי"ף שאין המים באים שם מ"מ צריך שיהיו ראויין לביאת מים ולכן תזוהר שלא יהיה לפלוני בעיניה הן מבפנים הן מבחוץ אפי' לח וגם תרחץ בין אצבעות רגליה וכן צריחה לנקות האוזנים והאף וכן לנקות בין השינים ולכן יש מנהג
שלה לאכל עוף ובשר וכל דבר שיכול לידבק בין השינים ביום הטבילה. אבל בשבת יום טוב אוכלת בשר ורק תזוהר לנקות בין שיניה

אשה שיה לה מכה ועלה עליה גלד ומקפדת שלא להסיר הגלד כדי שלא יצא דם או משטם שהמכה תתרפא היטב כל זמן שהגלד עליה הרי זה אינו חוצץ אבל אם המכה אין צורך לגלד אז ודאי שצריך להסירו.

צבע צבועת הנשים על פניהן ועל ידן ושער ראשן אם אין בו ממשום אלא מראה צבע אינו חוצץ אם רוצה להשאירו שם

לכלוך או בצק שתחת הצפרנים חוצצים ולכן צריכה לזוהר מאד שלא שאר שום לכלוך או בצק תחת אצפרנים אבל הצפורן עצמה אינה חוצצת לפי שהוא מגוף האשה ודומה לשערות ראשה שאינם חוצצים מ"מ נהגו הנשים ליטול צפרניהם לפני הטבילה.

בשמרגשת שדחוקה למי רגלים לפני הטבילה צריכה לפנות קודם כדי שלא תהא צריכה לעצור עצמה ואח"כ תטבול.

אשה שהיה לה נקב בשן והרופה סתם אותה בעורפת אע"ף שהוא לזמן עראי עד שיחליפנו לה בסתימה קבוע אעפ"כ אנו חוצץ וכן שן תותבת קבוע של עצם או של כסף שמעמידים אותו במקום השן שנפל אינו חוצץ אבל braces צריך תמיד לברר עם חכם אם שָׁלָה חוצצים

דיני טבילה .

אחרי שפרסה ז. נקיים טובלות בליל שמיני במקוה כשר שאין הנידה והיולדת עולות מטומאתן בלא טבילה שאפילו אחר כמה שנים נשארת טומאה עד שטבול כראוי במקוה הראוי

צריך שתהא אשה על גבה בשעה שטובלת כדישכראה שלא ישאר שום חלק מגופה ואהילו שערה אחת חוץ למקוה שזה מעקב מטביל

כשפושטת מלבושיה ועדיין היא עומדת בחלוקה תברך "אשר קדשנו במצוותב וצבנו על הטבילה" ותפשוט חלוקה וטבול או תברך לאחר שתכנס עד צוארה במים ואם הם צילולים עוכרתן ברגליה ומברכת והמנהג אצל אשכנזים שטובלת טבילה אחת ואז מברכת ואחר כך טובלות שנית ויש אזה מהספרדים שנהגין כמותן

ומברכים על כל טבילה אפי' אם לא הרגישו בראיאת דם אלא רק מצאה קסם גם כן צריכה לברך ושבת מוטר לה לטבול וגם לברך

לא תטבול בקומה זקופה וגם תשהה יותר מדאי כדי שלא יתדבקו סתירה זה זבה אלא שוחה מעט וזרועותיה ורגליה יהיו כדרך שהן בעת הלוכה ולא צריכה להרחיק אותם מגופו יותר מידי. תסגור עיניה אם רוצה ברפיון ולא תעצום אותם ביותר וכן לא תקפוץ פיה יותר מידי ואם קרצה אותם לאו חציצה היא

אסור ללעמוד על כלי בשעת הטבילה וגם לא תעמוד על מקום שאפשר שטפול ממנו שאז מפני הפחד אולי שלא תטבול כראוי

לא תטבול ביום אפילו אם טובלת ביום השמיני אבל במקום שיראה לטבול בלילה מחמת צינה או פחד גנבים וכיוצא בו יכולה לטבול ביום השמיני אבל ביום השביעי לא תטבול בשום אופן.

צריך שתהיה האשה צנועה ולא לפרסם עת לכתה לטבילה לבני אדם. אם בעלה בעיר מצוה לאשה שתטבול בזמנה מיד אחר ז' נקיים.

מקוה

דיני המקוה רבים הם מאד. ובכל מקום שעושים מקוה אין לעשותו כי אם על ידי רב מומחה לרבים וגדול בתורה והיראה. וכאשר יתהוה בה איזוה שינוי גדול או קטן ישאלו מיד לחכם. ולכן צריך שיהיה המקוה בהשגחה תמידית שהרי במקוה תלוי יסוד טהרת האשה ובניה אחריהה לעולם. וגם מן הראוי שיהיה המקוה נקי מאד ומפואר כדי שימשכו לב בנות ישראל לקיים מצות הטהרה באהבה ושמחה. מקוה זה שכשר לטבילת נדה. המים באים ממי גשמים ונופלים מאליהם לתוך המקוה אבל מים שאובים על ידי כלים או שאדם נתנם לתוך המקוה פסולים. ולכן הבריכות אינם כשרים לטבילת נדה. והרוצה לטבול בנהר או בים או באגם מותר אבל צריך הדרכה מדויקת מרב בהלכות אלו.

הברכה תעשה האשה אחרי שפושטת מלבושיה, כשעומדת בחלוקה, תברך: אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה, ותפשוט חלוקה ותטבול; ואם לא ברכה אז, תברך לאחר שתכנס עד צוארה במים; ואם הם צלולים, עוכרתן ברגליה ומברכת. הגה: ויש אומרים שלא תברך עד אחר הטבילה בעודה עומדת תוך המים, מכסית עצמה בבגדה או בחלוקה, ומברכת.

אין האשה עולה מטומאתה ברחיצה במרחץ באמבטיה או במקלחת. ואפילו עלו עליה כל מימות שבעולם, עדיין היא בטומאתה וחייבין עליה כרת עד שתטבול כל גופה בבת אחת במי מקוה או מעיין שיש בהם ארבעים סאה;

ארבעים סאה שאמרו, צריך שיהיו מי גשמים ולא שאובים; שאם הם שאובים, פסולים. ואם ודאי ישראל מילא אותה כדי לטבול בה, כשרה דרוב המצויין אצל מקוה ועושין כדי להכשירה בקיאתן הן ובודאי בהכשר מילא אותה; וכל שכן אם הישראל לפנינו ואומר שבהכשר מילא אותה, דנאמן מהרי"ק שורש קט"ו מאחר שבידו לתקנה וכהאי גוונא עד אחד נאמן באיסורין.

שתי בריכות וכותל ביניהן ואחד מהן מלאה מים כשרים וחבירתה מלאה שאובין ונקב ביניהם, ובא לערב המקוה פסול או חסר עם מקוה כשר, להכשירו; או ששניהם חסרים ובא לערבם להכשירם, צריך שיהא נקב שביניהם רחב כשפופרת הנאד וקילוח המים יהיה כרוחב הנקב ריב"ש סימן רל"ב ולאחר שנתערב הפסול עם הכשר, אפילו רגע, נשאר לעולם בהכשרו, אפילו נסתם הנקב אח"כ.

שיעור המשכה זו אין פחות מג' טפחים. אין המשכה מועלת אלא על גבי קרקע או על גבי צנור שלא היה עליו שם כלי בתלוש וי"א דאין המשכה מועלת אלא דוקא על גבי קרקע הראוי לבלוע בה, אבל אם המשך על גבי רצפת אבנים שאין ראוי לבלוע בה, וכל שכן על גבי דף או כלי, אע"פ שאינו פוסל המקוה, לא מהני. וטוב להחמיר לכתחילה.

ולאחר הטבילה במי מקוה כשרים, מותרת ליכנס למרחץ כדי שתחמם עצמה וכן לקחת מקלחת חמה; אבל לחזור ולרחוץ אח"כ בתוך אמבטיה, יש אוסרים.